



รายงานการวิจัย:

การศึกษามลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์
เพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
ที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

372.0114
ก124ก4
2560

ดร. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

372.0114
 712464
 2560

รายงานการวิจัย
 เรื่อง

การศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อ
 เพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

Developing the Attitudes of Upper Primary School Students towards
 Peers with Specific Learning Disorder
 through the Use of Creative Stories

โดย

ดร. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พุทธศักราช 2560

ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A 410468

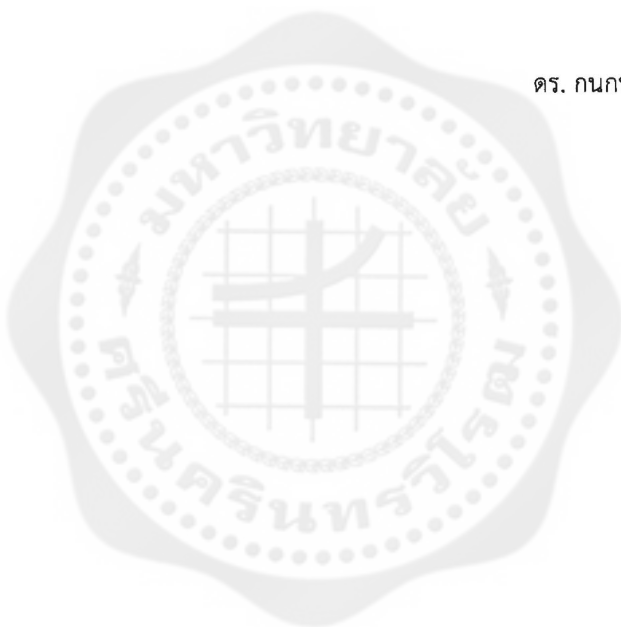
21 ส.ค. 2561

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณ ดร. จามจุรี จำเมือง ที่ให้คำแนะนำในการเขียนเรื่องสร้างสรรค์และการทำวิจัย รวมทั้งให้สนับสนุนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้วิจัยเสมอมา

ที่สำคัญผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือ รวมทั้งครูและนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณนางสาวศัทริน กอประคอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการเรียบเรียงและจัดทำเล่มหนังสือเรื่องสั้น นางสาวกมลภรณ์ สิทธิจันทร์ และนางบุญยวีร์ อัครรุ่งสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ช่วยวิจัยจนงานวิจัยเสร็จสิ้นลงด้วยดี

ดร. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์



บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มี 2 ระยะ ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ส่วนระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 139 คน ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 269 คน งานวิจัยพบว่าผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพกับเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกัน นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีทัศนคติเชิงลบต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในบางเรื่อง โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่แสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการมีปฏิสัมพันธ์หรือช่วยนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระหว่างกิจกรรมที่ไม่มีเกี่ยวข้องกับวิชาการ แต่เมื่อเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องวิชาการ นักเรียนที่แสดงทัศนคติเชิงบวกกลับมีจำนวนน้อยลง

การวิจัยระยะที่สอง เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง นักเรียนในกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครแห่งหนึ่ง จำนวนชั้นปีละ 10 คน รวม 30 คน ใช้การเลือกนักเรียนด้วยวิธีเจาะจง ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมคือนักเรียนที่เหลือในห้องเรียน นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างต้องอ่านเรื่องสั้นสองเรื่องที่ถูกวิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต้องทำแบบวัดทัศนคติที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจากทดลอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติเชิงบวกต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีทัศนคติเชิงบวกต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

Abstract

This research consisted of 2 phases. Phase 1 aimed at examining the attitudes of upper primary school students towards peers with specific learning disability. Phase 2 aimed at examining attitudes of upper primary school students towards peers with specific learning disability prior and after the use of creative stories.

Phase 1. This phase involved the collection of both qualitative and quantitative data. One hundred thirty nine students were interviewed using semi-structured interview. In addition, two hundred sixty nine upper primary school students responded to the questionnaire which was developed specifically for this study. It was found that findings from both the qualitative and quantitative data were in accordance with one another. Students had negative attitudes towards students in some aspects. Students generally had positive attitudes towards interacting and supporting students with learning disability during non-academic activities. However, the number of students with positive attitude decreased when the activities were more academic oriented.

Phase 2. This phase employed quasi-experimental design. The students in the experimental group was 30 upper primary school students, 10 students from one classroom of each grade from Grade 4 - 6, in a school under Bangkok Metropolitan Administration, selected by purposive sampling. The students in the control group were the rest of the students in the classroom. The students in the experiment group read 2 short stories written by the researcher specifically for promoting students' attitudes towards students with disabilities. Both the students in the experiment and the control group completed the questionnaire both prior and after the treatment. It was found the scores from the questionnaire of the students in the experimental group increased significantly after the treatment, while the scores of the students in the control group decreased significantly after the treatment.

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	4
ความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	4
การวัดทัศนคติและแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ.....	6
ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.....	8
งานวิจัยการใช้วรรณกรรมเด็กในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ.....	9
วรรณกรรมเด็กที่เหมาะสมกับการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ.....	12
สรุป.....	15
บทที่ 3 ระยะที่ 1 การศึกษาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้:	
การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	16
วิธีวิจัย.....	16
ผล.....	17
อภิปรายผล.....	23
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	24
สรุป.....	24
บทที่ 4 ระยะที่ 1 การศึกษาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้:	
การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ.....	25
วิธีวิจัย.....	25
ผล.....	27
อภิปรายผล.....	31
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	32
สรุป.....	32
บทที่ 5 ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	34
วิธีวิจัย.....	34
ผล.....	37
อภิปรายผล.....	40
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	41
สรุป.....	41

บทที่ 5 บทสรุป.....	42
รายการอ้างอิง.....	44
ภาคผนวก.....	49
ภาคผนวก ก การขออนุญาตทางจริยธรรมในการทำวิจัย.....	50
ภาคผนวก ข คำถามในการวิจัย.....	52
ภาคผนวก ค แบบวัดทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	55
ภาคผนวก ง แบบบันทึกผลการอ่านเรื่องสั้น.....	58
ภาคผนวก จ เอกสารอธิบายการใช้นิทานสำหรับนักเรียน.....	60
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	65
ภาคผนวก ช ประวัติผู้วิจัย.....	67



สารบัญตาราง

บทที่ 3

ตารางที่ 3.1 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการสัมภาษณ์.....	17
ตารางที่ 3.2 คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่าทำไมนักเรียนสมมุติจึงอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้.....	18
ตารางที่ 3.3 คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่านักเรียนสมมุติควรทำอะไร.....	19
ตารางที่ 3.4 คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร.....	19
ตารางที่ 3.5 คำตอบของนักเรียนต่อคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนต่อเพื่อนนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	21
ตารางที่ 3.6 คำตอบของนักเรียนต่อคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนต่อเพื่อนนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	22
ตารางที่ 3.7 คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่านักเรียนจะทำงานกลุ่มกับนักเรียนสมมุติ ในวิชาอะไร.....	22

บทที่ 4

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงข้อมูลนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม.....	27
ตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาทัศนคติทางด้านความรู้สึก.....	28
ตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาทัศนคติทางด้านความคิด.....	29
ตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาทัศนคติทางด้านพฤติกรรม.....	30
ตารางที่ 4.5 ประสพการณ์ต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.....	31

บทที่ 5

ตารางที่ 5.1 จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	38
ตารางที่ 5.2 คะแนนก่อนและหลังการใช้หนังสือ.....	38
ตารางที่ 5.3 ตารางการเปรียบเทียบคะแนนโดย dependent t-test.....	39
ตารางที่ 5.4 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหนังสือจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	39

บทที่ 1

บทนำ

ในปี ค.ศ. 1992 ตัวแทนจาก 155 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยได้มาประชุมกันที่งาน World Conference on Education for All (UNESCO, 1990) ซึ่งจัดขึ้นที่จอมเทียน ประเทศไทย และเห็นชอบร่วมกันถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษา โดยเฉพาะจะต้องให้ความสนใจในการเปิดโอกาสให้ผู้มีความต้องการพิเศษเข้ามาเป็นส่วนสำคัญของระบบการศึกษา ต่อมาในปี ค.ศ. 1994 ตัวแทนจากนานาชาติพบกันที่ประเทศสเปน และได้ประกาศ The Salamanca Statement and Framework for Action (UNESCO, 1994) ซึ่งมีใจความสนับสนุนการจัดการเรียนรวม (inclusive education) ว่า โรงเรียนที่เน้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมคือวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่จะต่อสู้กับการแบ่งแยกและสร้างสังคมที่เอื้อต่อคนที่มีความต้องการหลากหลาย รวมทั้งยังเป็นการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาอีกด้วย ในปี ค.ศ. 2006 องค์การสหประชาชาติยังได้ประกาศ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (United Nations, 2006) ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในทุกระดับ

ด้วยเหตุนี้เอง จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วมจึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกที (Ainscow, 2007) ในบางประเทศ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมมีจำนวนมากกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามรายงานของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย ของ The Provision of Education to Students with a Disability or Special Need (NSW Government, 2010) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 15,006 คน เรียนในห้องปกติในโรงเรียนปกติ (regular classes in regular schools) และจำนวน 13,662 คน เรียนในห้องการศึกษาพิเศษในโรงเรียนปกติ (support classes in regular schools) ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3,882 คน เรียนในโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (schools for specific purposes)

ในประเทศไทย สถิติในเรื่องดังกล่าวไม่ค่อยชัดเจนนัก ในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส) เรียนร่วมในโรงเรียน ประมาณ 300,000 คน เรียนในศูนย์การเรียนประมาณ 26,000 คน และเรียนในโรงเรียนเฉพาะทางประมาณ 15,000 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ถึงแม้ตัวเลขนักเรียนที่เรียนร่วมจะสูงกว่านักเรียนที่โรงเรียนประเภทอื่น แต่ตัวเลขดังกล่าวนี้รวมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนด้อยโอกาสอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม จากรายงานสถิติการศึกษาของไทย ปีการศึกษา 2555-2556 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) และปีการศึกษา 2557-2558 (สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา, 2559) พบว่าจำนวนนักเรียนพิการที่เรียนร่วมมีจำนวนเพิ่มเป็นอย่างมากจาก 66,330 คน ในปีการศึกษา 2555 เป็น 238,063 คน ในปีการศึกษา 2558

เมื่อนักเรียนทั้งที่มีและไม่มีความต้องการพิเศษเรียนในห้องเรียนเดียวกัน ทศนคติของเพื่อนนักเรียนที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ de Boer, Pijla, และ Minnaerta (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องทัศนคติของเพื่อนในวัยเดียวกันที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 20 งาน ใน 7 ประเทศ และพบว่าทัศนคติของนักเรียนต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษนั้นเป็นกลาง และให้ความคิดเห็นว่าค่าเฉลี่ยที่นำไปสู่ผลคะแนนที่เป็นกลางนั้นมีความแปรปรวนอยู่ (variance) ซึ่งนั่นหมายความว่านักเรียนที่มีทัศนคติเป็นบวกและนักเรียนที่มีทัศนคติเป็นลบ นอกจากนี้ de Boer และคณะ (2012) ยังพบว่าถึงแม้งานวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีน้อย แต่งานวิจัยที่มีอยู่ก็แสดงให้เห็นว่าทัศนคติของนักเรียนมีผลต่อการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและมีมิตรภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยเหตุนี้ de Boer และคณะ (2012) จึงสรุปว่าการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (specific learning disability) คือบุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ อาจเกิดขึ้นกับความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ในประเทศไทย มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก ตามรายงานสถิติการศึกษาของไทย ปีการศึกษา 2557-2558 มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 140,493 คนเรียนอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ซึ่งมากกว่าจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เหลืออีก 8 ประเภทรวมกัน เมื่อแบ่งประเภทความพิการตามการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ถึงแม้งานวิจัยในเรื่องทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะมีไม่มากนัก แต่ทัศนคติที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อยู่ Brook และ Geva (2001) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนในเกรด 4-6 ในประเทศอิสราเอล จำนวน 104 คน ที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิ และเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเอง งานวิจัยพบว่านักเรียน 9.6 % คิดว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ควรเรียนในโรงเรียนพิเศษที่แยกต่างหาก ส่วนนักเรียน 18.5% คิดว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิมีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าปกติ

การใช้วรรณกรรมเด็กในการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนต้องการพิเศษนั้นได้รับการสนับสนุนจากนักวิชาการจำนวนมาก (e.g., Artman-Meeker, Grant, & Yang, 2016; Kurtts &

Gavigan, 2008; Matthew & Clow, 2007; Ostrosky, Mouzourou, Dorsey, Favazza, & Leboeuf, 2015; Prater, 2000; Prater, Dyches, & Johnstun, 2006) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวมีจำนวนน้อยและผลจากงานวิจัยยังไม่ชัดเจน (ดูบทที่ 2) แต่งานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้หนังสือที่ได้รับการตีพิมพ์และแนะนำในเชิงธุรกิจ รวมทั้งเป็นงานวิจัยในต่างประเทศซึ่งใช้หนังสือภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ทำให้หนังสือเหล่านั้นอาจไม่เหมาะกับบริบททางวัฒนธรรมไทย งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- 2) ศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจในการที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้เป็นไปอย่างประสบความสำเร็จ

หรือความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความบกพร่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ภายในบุคคล สันนิษฐานว่าเกี่ยวข้องกับความคิดปกติของระบบประสาทส่วนกลาง และเป็นสิ่งที่คงอยู่ไปตลอดชีวิต ปัญหาในการควบคุมพฤติกรรม การรับรู้ทางสังคม และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอาจเกิดร่วมกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้แต่ไม่ได้จัดว่าเป็นความบกพร่องทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ความบกพร่องทางการเรียนรู้ อาจเกิดร่วมกับความบกพร่องอย่างอื่น (ตัวอย่างเช่น ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางอารมณ์อย่างรุนแรง) หรืออิทธิพลจากภายนอกอื่น ๆ (เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม) แต่ความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่ได้เป็นผลจากอิทธิพลภายนอกอื่น ๆ

Individuals with Disabilities Education Act (US Government, 2004) ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยามความบกพร่องทางการเรียนรู้ (specific learning disability) ไว้ว่า หมายถึง ความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษา หรือเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งอาจแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ในการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ความบกพร่องในการเรียนรู้นั้นยังครอบคลุมสภาพต่าง ๆ เช่น ความบกพร่องทางการรับรู้ (perceptual disabilities) สมอญถูกกระแทกกระเทือน (brain injury) การทำงานของสมองบกพร่องเล็กน้อย (minimal brain dysfunction) ความบกพร่องในการอ่าน (dyslexia) ความบกพร่องทางในการใช้หรือเข้าใจคำพูด (aphasia) ความบกพร่องในการเรียนรู้ (specific learning disability) แต่ไม่ได้หมายรวมถึง ปัญหาการเรียนรู้ซึ่งมีสาเหตุเบื้องต้นมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน หรือการเคลื่อนไหว ความบกพร่องทางสติปัญญา ปัญหาทางอารมณ์ หรือการด้อยโอกาสทางสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม หรือเศรษฐกิจ

ในประเทศไทยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้จัดให้ความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นหนึ่งในเก้าความพิการทางการศึกษา โดยให้คำนิยามบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไว้ว่า ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

ความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นความบกพร่องที่มีความหมายกว้าง รวมถึงทั้งความสามารถทางการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ โดยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจมีความยากลำบากเพียงด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านผสมกันก็ได้ การระบุว่าบุคคลใดมีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นต้องแน่ใจว่าความยากลำบากไม่สามารถอธิบายได้ดีกว่าด้วยคำอธิบายอื่น เช่น ความบกพร่องทางสติปัญญา หรือการขาดโอกาสทางการศึกษา แต่ความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถเกิดร่วมกับคำอธิบายอื่น ๆ ได้ เช่น บุคคลหนึ่งอาจทั้งมีความบกพร่องทางการเรียนรู้และขาดโอกาสการศึกษาได้ แต่การขาดการศึกษาไม่ใช่สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.2 อัตราการเกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้

ความบกพร่องทางการเรียนรู้มีอัตราการเกิดที่ประมาณ 4.6% เป็นความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนที่พบมากที่สุดในกลุ่มนักเรียนประถมศึกษา (Maddux & Winstead, 2008) ตามรายงานสถิติทางการศึกษาของประเทศไทย 2557-2558 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) มี

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ 172,652 คน ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความพิการจำนวนมากสุดในโรงเรียนปกติ

1.3 การระบุให้บุคคลเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตามคู่มือการวินิจฉัยและตรวจประเมินความพิการ ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2558) ความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นความพิการที่ไม่สามารถเห็นได้ประจักษ์จากรูปลักษณ์ทางร่างกาย หลังจากการใช้เครื่องมือคัดกรองและให้ความช่วยเหลืออย่างเข้มข้นเป็นเวลาอย่างน้อย 6 เดือน หากมีการประเมินความสามารถซ้ำแล้วพบว่าพัฒนาการทางการเรียนรู้ไม่พัฒนาขึ้น สามารถเข้าสู่การวินิจฉัยทางการแพทย์เพื่อจดทะเบียนคนพิการ โดยมีขั้นตอนคือ 1) การซักประวัติ 2) การตรวจร่างกายและการประเมินพัฒนาการ 3) การตรวจทางจิตวิทยา ได้แก่ การวัดระดับสติปัญญาโดยเครื่องมือมาตรฐาน และการประเมินสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ การอ่าน เขียน คำนวณ โดยนักจิตวิทยาจะเป็นผู้วัดและประเมิน จากนั้นแพทย์เฉพาะทางจะออกใบรับรองว่ามีความพิการ โดยจะจัดว่าเป็นคนพิการได้ต้องมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับปานกลางขึ้นไป

ในปัจจุบัน ใบรับรองความพิการโดยแพทย์นั้นเป็นสิ่งจำเป็นหากต้องการจะจดทะเบียนคนพิการในประเทศไทย แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกา การวินิจฉัยความบกพร่องทางการเรียนรู้ตามกฎหมาย Individual with Disability Education Act (2004) นั้นขยับออกจากการวินิจฉัยทางการแพทย์สู่การประเมินโดยบุคลากรทางการศึกษามากขึ้น โดยการวินิจฉัยความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นสามารถเลือกได้ว่าจะใช้ 1) การประเมินทางการศึกษาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพียงพอหรือไม่หลังจากได้รับการช่วยเหลือที่มีงานวิจัยรองรับ (scientific, research-based intervention) หรือ 2) การประเมินความถนัดและความยากลำบากในการเรียนรู้ทางจิตวิทยา และผู้ที่ตัดสินว่าบุคคลจะมีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่ จะต้องประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการประเมินบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนนั้น ๆ เช่น นักจิตวิทยาโรงเรียน นักจิตบำบัด หรือครูผู้แก้ไขปัญหาการอ่าน (remedial teacher) อย่างไรก็ตาม การประเมินโดยบุคลากรทางการศึกษานั้นยังไม่ใช่ทางเลือกในการวินิจฉัยความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้จดทะเบียนความพิการในประเทศไทย

ความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นความต้องการพิเศษที่พบได้บ่อยที่สุดในโรงเรียนปกติ เป็นความพิการที่ไม่สามารถเห็นได้ประจักษ์จากรูปลักษณ์ทางร่างกาย ครอบคลุมถึงปัญหาทางการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง การอ่าน การเขียน และคิดคำนวณ การวินิจฉัยความบกพร่องทางการเรียนรู้ในประเทศไทยนั้น การวินิจฉัยทางการแพทย์เป็นการวินิจฉัยที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดเนื่องจากสามารถใช้ใบรับรองจากแพทย์ในการจดทะเบียนผู้พิการได้ อย่างไรก็ตาม ในต่างประเทศเริ่มมีการยอมรับการวินิจฉัยทางการศึกษามากขึ้นตามลำดับ

2) การวัดทัศนคติและแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

ทัศนคติคือโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความคิด (cognitive) ด้านความรู้สึก (affective) และด้านพฤติกรรม (behavioral) (Eagly, & Chaiken, 1993). Vignes,

Coley, Grandjean, และ Arnaud (2008) อธิบายว่า ด้านความคิดเกี่ยวข้องกับความเชื่อและความรู้ ด้านความรู้สึกเกี่ยวข้องกับการตอบสนองทางด้านความรู้สึกหรือทางอารมณ์กับสิ่งนั้น ๆ ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงจริงและพฤติกรรมที่ตั้งใจจะแสดง ส่วนการวัดทัศนคติที่บุคคลมีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย การวัดทางอ้อม เช่น การใช้แบบสอบถาม หรือแบบสัมภาษณ์ และการวัดโดยตรงจากการสังเกตพฤติกรรม

Vignes และคณะ (2008) ได้ทบทวนเอกสารทางวิชาการจำนวน 176 เกี่ยวกับการวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ และพบว่าไม่มีแบบวัดทัศนคติในเรื่องดังกล่าว 19 แบบทดสอบ โดยนับเฉพาะแบบวัดที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้กับนักเรียนในโรงเรียนรวมทั้งโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยม ในบรรดา 19 แบบวัดนั้น มีทั้งหมด 6 แบบวัดที่ได้รับการนำมาใช้ในงานวิจัยของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้สร้างแบบวัดจำนวน 2 งานวิจัย ได้แก่

1. Adjective Checklist (Siperstein, 1980, อ้างถึงใน Vignes et al., 2008) ใช้กับเด็กอายุ 8-12 ปี พัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ตอบจะต้องเลือกคำคุณศัพท์ที่อธิบายบุคคลที่มีความพิการจากคำคุณศัพท์ทั้งหมด 32 คำ
2. Behavioral Intention Scale (Roberts & Lindsell, 1997, อ้างถึงใน Vignes et al., 2008) ใช้กับเด็กอายุ 9-10 ปี พัฒนาขึ้นในประเทศออสเตรเลีย เป็นแบบวัดชนิด rating scale 5 ระดับ 10 ข้อ คำถามเน้นเรื่องความตั้งใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความพิการ
3. Chedoke-McMaster Attitudes (CATCH) (Rosenbaum, Armstrong, & King, 1986, อ้างถึงใน Vignes et al., 2008) ใช้กับเด็กอายุ 9-13 ปี พัฒนาขึ้นในสหรัฐอเมริกา เป็นแบบวัดชนิด rating scale 5 ระดับ 36 ข้อ วัดทัศนคติทั้ง 3 ด้าน ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม
4. Peer Attitudes Toward Handicapped Scale (PATHS) (Bagley & Green, 1981, อ้างถึงใน Vignes et al., 2008) ใช้กับเด็กอายุ 8-13 ปี พัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแบบวัดทัศนคติทางด้านความรู้สึก ถามถึงความรู้สึกต่อการใกล้ชิดบุคคลที่มีความพิการ รวม 30 ข้อ
5. Share Activities Questionnaires (SAQ) (Morgan, Bieberich, Walker, Schwerdtfeger, 1998, อ้างถึงใน Vignes et al., 2008) ใช้กับเด็กอายุ 8-12 ปี เป็นแบบวัดชนิด rating scale 3 ระดับ 24 คำถาม วัดทัศนคติทางพฤติกรรมถามถึงทัศนคติต่อการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนที่มีความพิการ
6. Foley Scale (Foley, 1979, อ้างถึงใน Vignes et al., 2008) ใช้กับเด็กแต่ไม่ได้ระบุอายุ พัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแบบวัดชนิด rating scale 5 ระดับ 10 ข้อ เป็นแบบวัดทัศนคติทางด้านพฤติกรรม

นอกจากนี้ยังมีแบบวัดทัศนคติที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในระดับนานาชาติ เช่น แบบวัดทัศนคติ Attitudes of Students Towards Disability พัฒนาโดย Ritwika Laskar จาก University of Culcutta (Laska, Vibulpatanavong, & Evans (2017) มี 58 ข้อ เป็นคำถามที่ตอบว่าใช่หรือไม่ โดยวัดทัศนคติด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม

อย่างไรก็ตามแบบวัดทัศนคติเฉพาะสำหรับวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีน้อย เนื่องจากงานวิจัยที่ในเรื่องดังกล่าวก็มีน้อยเช่นกัน โดยจะกล่าวถึงเพิ่มเติมในหัวข้อต่อไป

3. ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

de Boer และคณะ (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 20 งานวิจัย จาก 7 ประเทศ พบว่าการศึกษาทัศนคติส่วนใหญ่ นั้นศึกษาทัศนคติด้านใดด้านหนึ่งใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก ด้านพฤติกรรม นักเรียนมีทัศนคติเชิงลบถึงเชิงบวกปานกลาง เมื่อรวมสรุปผลงานวิจัยทั้งหมดแล้ว นักเรียนมีทัศนคติที่เป็นกลางต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และทัศนคติของนักเรียนมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

นอกจากงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือนักเรียนพิการ โดยรวมแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือนักเรียนพิการ เฉพาะกลุ่ม เช่น Nowicki และ Sandieson (2002) ได้ทำ meta analysis งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายรวมทั้งหมด 20 งานวิจัย พบว่านักเรียนพึงพอใจเพื่อนที่ไม่มีความพิการมากกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย นักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อนักเรียนทั้งสองกลุ่มดีกว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางลบเมื่อนักเรียนที่มีความพิการเป็นนักเรียนต่างประเทศเท่านั้น

อย่างไรก็ตามงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีน้อยมาก จากการค้นคว้าโดยใช้ฐานข้อมูลวิจัย ERIC, sciencedirect, และ Education Research Complete พบงานวิจัยในเรื่องดังกล่าวเพียง 2 ชิ้น ดังนี้

Bellanca และ Pote (2013) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนอายุ 7 - 11 ปี จำนวน 273 คน โดยมีคำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิ นักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้า และนักเรียนปกติ และให้นักเรียนตอบแบบวัดทัศนคติ โดยใช้ Adjective Checklist พัฒนาโดย Siperstein (1980) และ Share Activities Questionnaires (SAQ) พัฒนาโดย Morgan และคณะ (1998) (ลักษณะของแบบทดสอบได้อธิบายไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี) พบว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิและนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้า แต่นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อนักเรียนปกติมากกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

Brook และ Geva (2001) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนเกรด 4-6 ในประเทศอิสราเอล จำนวน 104 คน ที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิ และเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเอง งานวิจัยพบว่านักเรียน 9.6 % คิดว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ควรจะเรียนในโรงเรียนพิเศษที่แยกต่างหาก นักเรียน 18.5% คิดว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิมีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าปกติ งานวิจัยพบว่านักเรียนมีความยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมาธิ

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องทัศนคติที่นักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทัศนคติของนักเรียนให้เป็นเชิงบวกมากขึ้น เนื่องจากทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (de Boer et al., 2012)

4. งานวิจัยการใช้วรรณกรรมเด็กในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

การใช้วรรณกรรมเด็กเพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการสนับสนุนในบทความวิชาการจำนวนมาก (e.g., Artman-Meeker et al., 2016; Kurtz & Gavigan, 2008; Matthew & Clow, 2007; Ostroky et al., 2015; Prater, 2000; Prater et al., 2006) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยดังกล่าวมีจำนวนน้อยและผลการวิจัยนั้นยังไม่ชัดเจนว่าสามารถพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่

จากการค้นฐานข้อมูล ERIC โดยใช้คำว่า “วรรณกรรมเด็ก (children’s literature) และ “ความพิการ” (disability) หรือ “ความต้องการพิเศษ (special needs) ” พบบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มี peer review จำนวนทั้งหมด 106 บทความซึ่งตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 1997-2016 มีเพียงแค่งานวิจัยเดียวที่เป็นเรื่องการใช้วรรณกรรมเพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อผู้มีความต้องการพิเศษ (ได้แก่ Smith-D’Arezzo & Moore-Thomas, 2010)

Smith-D’Arezzo และ Moore-Thomas (2010) ได้เลือกหนังสือเด็กที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว 2 เล่ม ทั้งสองเล่มเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านการอ่าน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 14 คนที่เข้าร่วมการวิจัย นักเรียนเลือกหนังสือหนึ่งเล่มและใช้เวลาสี่สัปดาห์ในการอ่าน โดยมีการพบปะกับนักวิจัยสัปดาห์ละครั้งเพื่อพูดคุยเรื่องหนังสือที่อ่าน นักเรียนจะต้องทำแบบประเมิน Adjective Checklist (Siperstein, 1980) โดยการเลือกคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และได้รับการสัมภาษณ์กลุ่มก่อนและหลังการอ่านหนังสือ ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างนัยสำคัญ โดยผู้วิจัยอธิบายว่าความคิดและความรู้ที่มีแต่เดิมเกี่ยวกับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษอาจเป็นอุปสรรคในการเปลี่ยนทัศนคติ และเสนอว่าอาจมีความจำเป็นในการเพิ่มความเข้มข้นและความยาวของโปรแกรมในการให้ความช่วยเหลือ

ในการขยายการค้นคว้าให้รวมถึงบทความในหัวข้อดังกล่าวที่ได้รับการกล่าวถึงในบทความทั้ง 106 บทความ พบว่ามีงานวิจัยทั้งหมด 8 บทความ โดยเป็นบทความวิจัยที่มี peer review 4 บทความ บทความวิจัย 2 บทความ และวิทยานิพนธ์ 2 เรื่อง

สามในสี่ของบทความวิจัยที่มี peer review (Adomat, 2014; Favazza & Odom, 1997; Trepanier-Street & Romatowski, 1996) และหนึ่งในสองของบทความวิจัย (Salend & Moe, 1983) พบว่าวรรณกรรมเด็กมีผลเชิงบวกต่อทัศนคติของเด็กที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ อย่างไรก็ตามสามในสี่ของงานวิจัยเหล่านี้ใช้กิจกรรมอื่นร่วมด้วย (Favazza & Odom, 1997; Salend & Moe, 1983; Trepanier-Street & Romatowski, 1996) และหนึ่งในสี่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Adomat, 2014) โดยมีรายละเอียดดังนี้

Trepanier -Street และ Romatowsk (1996) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 รวม 71 คน ที่มีต่อนักเรียนที่มีความพิการ และผลจากการใช้หนังสือเด็กและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนังสือเด็ก (เช่น กิจกรรมศิลปะ การเล่านิทานหุ่นมือ และการฟังวิทยากร) ว่ามีผลต่อทัศนคติของนักเรียนหรือไม่ ก่อนและหลังการทดลองนักเรียนได้รับการวัดทัศนคติโดยการที่ผู้ทดสอบแสดงภาพเด็กพิการประเภทต่าง ๆ ให้นักเรียนดู แล้วถามว่าเด็กในภาพสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้หรือไม่ และนักเรียนจะเป็นเพื่อนกับเด็กในภาพหรือไม่ หลังจากนั้นนักเรียนจะอ่านหนังสือ 6 เล่ม โดยหนังสือจะมีตัวละครเอกเป็นเด็กที่มีความพิการ จากนั้นก็เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่

เกี่ยวข้องกับการอ่าน งานวิจัยพบว่าหนังสือเด็กและกิจกรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเด็กที่มีความพิการ

Favazza and Odom (1997) จัดนักเรียนอนุบาล 16 คน เข้ากลุ่ม “นักเรียนที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความพิการ” (no contact group) โดยกลุ่มนี้จะทำแบบวัดก่อนและหลัง (pre-test and post-test) เท่านั้นแต่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรม และอีก 15 คนเข้ากลุ่ม “นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์เล็กน้อยกับเด็กที่มีความพิการ” (low contact group) โดยกลุ่มนี้จะทำแบบทดสอบก่อนและหลัง นอกจากนี้ยังมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในเวลาพักและในการทำกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนอีก 15 คนเข้ากลุ่ม “นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์สูงกับเด็กที่มีความพิการ” โดยกลุ่มนี้จะฟังนิทานเกี่ยวกับเด็กที่มีความพิการ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 15 นาที รวมทั้งหมัดฟังนิทาน 18 เรื่อง หลังจากการฟังนิทาน นักเรียนยังเข้าร่วมการสนทนาเรื่องเด็กที่มีความพิการ นอกจากนี้ นักเรียนยังเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนที่มีความพิการ 3 ครั้งต่อสัปดาห์และนำหนังสือนิทานกลับไปอ่านร่วมกับผู้ปกครองที่บ้านสัปดาห์ละ 1 เล่ม แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ Acceptance Scale for Kindergarten (Favazza & Odom, 1996) และ Inventory Disability Representation ซึ่งเป็นแบบวัดที่พัฒนาขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้โดยเฉพาะ งานวิจัยพบว่าการยอมรับเด็กที่มีความพิการของกลุ่ม “นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์สูงกับเด็กที่มีความพิการ” นั้นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Salend และ Moe (1983) ได้จัดกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 240 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม นักเรียนในกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มทดลองกลุ่มหนึ่งต้องอ่านหนังสือเกี่ยวกับบุคคลที่มีความพิการโดยไม่มีการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ส่วนกลุ่มทดลองอีกกลุ่มต้องอ่านหนังสือเกี่ยวกับบุคคลที่มีความพิการโดยต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การอธิบาย การสนทนา และสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับความพิการ ทั้งก่อนและหลังการทดลองนักเรียนทุกคนจะต้องทำแบบวัด Personal Attribute Inventory for Children (PAIC) (Parish & Taylor, 1978) ผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองที่นักเรียนทั้งอ่านหนังสือและเข้าร่วมกิจกรรมเท่านั้นที่ทัศนคติเกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ

Adomat (2014) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพในห้องเรียนคละอายุ 2 ห้องเรียน ห้องหนึ่งเป็นห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ ปีที่ 3 มีนักเรียนจำนวน 27 คน โดยเป็นนักเรียนที่มีความพิการ 6 คน และห้องหนึ่งเป็นห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ปีที่ 5 มีนักเรียนจำนวน 25 คน เป็นนักเรียนที่มีความพิการ 5 คน ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งมีความยาวครั้งละ 2 ชั่วโมง จำนวนทั้งหมด 40 ครั้ง นักเรียนทั้งห้องจะต้องอ่านหนังสือออกเสียงและเข้ากลุ่มสนทนา โดยทั้งหมดใช้หนังสือเกี่ยวกับความพิการ 18 เล่ม และมีการบันทึกการสนทนากลุ่มของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีความเข้าใจเพื่อนนักเรียนที่มีความพิการดีขึ้น บางคนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในชุมชน นอกจากนี้นักเรียนที่มีความพิการยังรู้สึกพอใจที่ได้เห็นตัวละครที่มีลักษณะคล้ายตนในหนังสือ

อย่างไรก็ตาม บทความวิจัย peer review จำนวน 1 งานจากทั้งหมด 4 งาน (Beardsley, 1981) และบทความวิจัยอีก 1 งาน ไม่พบว่าวรรณกรรมเด็กมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความพิการ (Sipsas-Herrmann และ Others, 1996) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

Beardsley (1981) จัดกลุ่มห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 ห้องเรียน เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 ห้อง โดยทุกห้องมีนักเรียนอย่างน้อย 17 คน และมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมอยู่ด้วย กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มทดลอง นักเรียนจะอ่านวรรณกรรมซึ่งในเรื่องนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความพิการมีปฏิสัมพันธ์กัน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มควบคุมที่นักเรียนฟังแถบกันตึกเสียง

เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มควบคุมที่นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนทุกคนได้รับการวัดทัศนคติโดยใช้แบบวัดซึ่งสร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้ งานวิจัยพบว่าการใช้วรรณกรรมไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยอธิบายว่าอาจเป็นเพราะนักเรียนต่างมีทัศนคติที่ดีกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่แล้ว เนื่องจากเคยมีประสบการณ์ในการเรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน หรืออาจเป็นเพราะว่าแบบวัดทัศนคติอาจยังไม่เหมาะสมกับนักเรียน

Sipsas-Herrmann และ Others (1996) ได้ศึกษาผลการใช้เรื่องแต่งกับเรื่องจริงเกี่ยวกับบุคคลที่มีความพิการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 247 คน ในการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อคนพิการ นักเรียนจะต้องอ่านหนังสือเรื่องแต่ง 3 เล่ม หรือ หนังสือเรื่องจริง 4 เล่ม และเข้าร่วมสนทนากลุ่ม งานวิจัยนี้ใช้แบบวัดการยอมรับ Acceptance Scale (Meyer, 1994) และพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มนักเรียนที่อ่านหนังสือเรื่องแต่งและกลุ่มนักเรียนที่อ่านหนังสือเรื่องจริง แต่ทั้งกลุ่มนักเรียนที่อ่านเรื่องแต่งและกลุ่มนักเรียนที่อ่านเรื่องจริงมีทัศนคติเชิงบวกต่อนักเรียนที่มีความพิการเพิ่มขึ้นปานกลางอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการทดลอง ผู้วิจัยกล่าวว่าการที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาจเกิดจากความไม่เหมาะสมของแบบวัด

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในประเทศสหรัฐอเมริกาอีก 2 งานวิจัยที่พบการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในเรื่องทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความพิการ Alves (2011) จัดกิจกรรมหนังสือนิทานเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ 6 เรื่อง ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 คน ในช่วงเวลาทั้งหมด 6 วัน หลังจากการอ่านนิทานแต่ละเล่ม นักเรียนเข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยมีการบันทึกเสียงการสนทนากลุ่มเอาไว้ และนักเรียนต้องทำแบบวัดซึ่งได้แก่ adjective checklist หรือรายการคำคุณศัพท์ ซึ่งนักเรียนจะต้องเลือกคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายเพื่อนที่ดีและคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายบุคคลที่มีความพิการ และตอบคำถามว่าจะทำอย่างไรในสถานการณ์ที่ได้พบปะกับบุคคลที่มีความพิการ นอกจากนี้ทั้งนักเรียนและนักวิจัยยังต้องเขียนบันทึกใคร่ครวญถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ นักวิจัยพบว่าหลังจากการทดลองนักเรียนบรรยายถึงบุคคลที่มีความพิการเป็นบวกมากขึ้น ก่อนการทดลองนักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกกับบุคคลที่มีความพิการอยู่แล้ว ยกเว้นแต่ว่านักเรียนน้อยกว่าครึ่งบอกว่าตนเองจะทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความพิการในห้องเรียน แต่หลังจากการทดลองจำนวนนักเรียนที่ตอบว่าจะทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความพิการสูงกว่าเดิม 27% นักวิจัยยังพบว่านักเรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับความพิการ แสดงความสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความพิการมากขึ้น และรู้สึกสะเทือนใจที่จะคุยเรื่องความพิการมากขึ้น

Routel (2009) ได้ทำการทดลองโดยมีผู้เข้าร่วมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน โดย 10 คน เข้าร่วมกลุ่มทดลอง อีก 10 คน เข้าร่วมกลุ่มควบคุม นักเรียนทุกคนทำแบบวัด Attitude Toward Disabled Persons survey (ATDP) (Yuker, Block, & Young, 1970) ก่อนและหลังการทดลอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมฟังการอ่านหนังสือที่ไม่เกี่ยวข้องกับความพิการ กลุ่มทดลองฟังการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับความพิการประเภทความบกพร่องทางการเรียนรู้ จากนั้นทั้งสองกลุ่มเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม นอกจากนี้นักเรียน 5 คน จากกลุ่มทดลองยังได้รับการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลอง คะแนนจากแบบวัด ATDP ของกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนยังแสดงความสนใจที่จะพูดเรื่องความพิการมากขึ้น และลดการเหมารวมบุคคลที่มีความพิการ

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาในเรื่องดังกล่าวพบว่า ผลการใช้วรรณกรรมเด็กในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษนั้นไม่แน่ชัด งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบวัดต่างกัน มีรูปแบบในการทำงานวิจัยต่างกัน แต่ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยที่พัฒนาแบบวัดขึ้นมาใช้เฉพาะกับงานวิจัย แต่ยังไม่มียานวิจัยเล่มไหนใช้หนังสือที่พัฒนาเฉพาะสำหรับงานวิจัยนั้น ๆ และมีเพียงงานวิจัยเดียวเท่านั้น (Routel, 2009) ที่เน้นการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

5. วรรณกรรมเด็กที่เหมาะสมกับการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

หนังสือวรรณกรรมเกี่ยวกับบุคคลที่มีความพิการมีไม่น้อยในตลาดต่างประเทศ ในการศึกษาหนังสือเด็กที่มีตัวละครหลักอย่างน้อย 1 ตัวละครเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน Golos และ Moses (2012) พบหนังสือนิทานภาพภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอายุ 4-8 ปี ทั้งหมด 25 เรื่อง ซึ่งตีพิมพ์หลังจากปี ค.ศ. 1990 และมีราคาต่ำกว่า 25 เหรียญสหรัฐอเมริกา Dyches, Prater, และ Leininger (2009) พบว่ามีหนังสือภาพและหนังสือเรื่องยาวที่มีตัวละครหลักที่มีความบกพร่องทางการพัฒนาการซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 2004 – 2007 จำนวน 41 เล่ม นอกจากนี้ ในการศึกษาเรื่องแต่งที่มีตัวละครหลักมีความบกพร่องทางการอ่าน Altieri (2006) พบว่ามีหนังสือภาพและหนังสือเรื่องยาวสำหรับเด็กและวัยรุ่น 77 เล่ม ซึ่งตีพิมพ์ในประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี ค.ศ. 1993 - 2003

ในขณะที่มีหนังสืออยู่ไม่น้อย แต่ไม่ใช่หนังสือทั้งหมดแสดงภาพบุคคลที่มีความพิการในทางบวก Heim (1994) กล่าวว่าหนังสือบางเล่มที่ทั้งแสดงภาพบุคคลที่มีความพิการแบบเหมารวมและไม่ได้มาตรฐานวรรณกรรมที่มีคุณภาพ ในการใช้หนังสือเด็กเพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อคนพิการนั้น จำเป็นต้องใช้หนังสือที่มีความเหมาะสม ในตอนนี้จะอธิบายถึงทั้งลักษณะของวรรณกรรมที่มีคุณภาพและการบรรยายบุคคลที่มีความพิการอย่างเหมาะสม

5.1 วรรณกรรมที่มีคุณภาพ ในการใช้หนังสือเกี่ยวกับความพิการกับนักเรียนนั้น ครูต้องใช้หนังสือที่มีคุณภาพทางด้านวรรณกรรม (Andrews, 1998; Dyches & Prater, 2000; Heim, 1994; Smith-D'Arezzo, 2003) ถึงแม้จะใช้หนังสือนั้นเพื่อพัฒนาทัศนคติของเด็ก แต่หนังสือไม่ควรพยายามทำเช่นนั้นอย่างชัดเจนจนเกินไปจนเป็นการเทศนา (Heim, 1994) เนื้อเรื่องจะต้องทั้งให้ข้อมูลอย่างพอเหมาะและมีความดึงดูดใจเด็ก (Andrews, 1998) Smith-D'Arezzo (2003) กล่าวว่า “นักเรียนจะไม่อ่านหนังสือที่เขาอ่านไม่สนุก ไม่ว่าหนังสือจะเขียนดีขนาดไหน หรือผู้ใหญ่จะชอบหนังสือเล่มนั้นขนาดไหน แต่เด็กจะไม่อ่านหนังสือเล่มนั้น หรือว่าอ่านด้วยความจำใจถ้าหนังสือไม่น่าดึงดูดใจสำหรับเด็ก (หน้า 91)” Dyches และ Prater (2000) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบ 6 อย่างของวรรณกรรมที่มีคุณภาพ

1. แก่นเรื่อง (Theme) (อะไรคือแนวคิดหลัก) แก่นเรื่องควรสมกับวัย เช่น สำหรับเด็กเล็ก แก่นเรื่องควรจะตรงตัวและชัดเจน ในขณะที่เด็กที่โตขึ้นมาหน่อย แก่นเรื่องก็จะมีซับซ้อนมากขึ้น (Dyches and Prater, 2000) แก่นเรื่องจะต้องหักทอเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง ไม่ใช่การมาบรรยายสอนให้คนอ่าน (Russell, 2012)

2. ตัวละคร (Character) (ตัวละครในเรื่องเป็นอย่างไร) ทั้งตัวละครหลักและตัวละครสนับสนุนต้อง “น่าเชื่อถือ มีหลายแง่มุม และเติบโตอยู่เสมอ (Dyches & Prater, 2000, p. 15)” ตัวละครควร

น่าเชื่อได้ว่าเป็นมนุษย์จริง ๆ มีความตื้นลึกและกว้างของธรรมชาติมนุษย์ และพัฒนาไประหว่างการดำเนินเรื่องอย่างเป็นไปได้

3. ฉาก (setting) (เรื่องเกิดขึ้นในสถานที่และเวลาใด) ฉากรวมถึงเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อม และสภาพการณ์ที่เรื่องเกิดขึ้น โดยฉากที่ดีจะสร้างอารมณ์และบรรยากาศให้กับเรื่อง (Russell, 2012) ฉากอาจแม้กระทั่งพาผู้อ่านเข้าไปเดินทางในโลกของตัวละคร (Dyches & Prater, 2000)

4. โครงเรื่อง (plot) (เกิดอะไรขึ้นในเรื่อง) โครงเรื่องที่น่าติดตามจะมีปมความขัดแย้งซึ่งทำให้เรื่องเข้มข้นขึ้นจนกระทั่งถึงจะสูงสุด และปมปัญหาก็จะคลายตัวลงแล้วนำไปสู่ตอนจบ ปมความขัดแย้งทำให้เรื่องน่าตื่นเต้นและทำให้ตัวละครมีโอกาสเติบโต (Russell, 2012).

5. มุมมอง (point of view) (เรื่องเล่าผ่านสายตาของใคร) ตัวละครหลักสามารถเล่าเรื่องของตัวเองก็ได้ (มุมมองบุคคลที่หนึ่ง first person point of view) หรือเรื่องอาจบอกเล่าโดยตัวละครอื่น หรือแม้กระทั่งคนที่ไม่ปรากฏในเรื่อง (มุมมองบุคคลที่สาม third person point of view) มุมมองที่เลือกจะบ่งบอกว่าผู้อ่านจะรู้อะไรบ้าง และควรจะพิจารณาให้ดีว่าจะเล่าเรื่องผ่านมุมมองใดจึงจะดีที่สุดในการเล่าเรื่อง (Wolf, 2003)

6. สไตล์ (Style) (เรื่องนี้มีการเขียนอย่างไร) สไตล์รวมถึงการเลือกคำ การสร้างประโยค การกำหนดบรรยากาศของเรื่อง และการแสดงให้เห็นบุคลิกของตัวละคร (Russell, 2012) สไตล์ควรเหมาะสมกับอายุ เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะใช้ภาษาเปรียบเทียบหรือภาษาที่ก่อให้เกิดภาพได้มากขึ้น (Wolf, 2003).

5.2 วรรณกรรมที่แสดงลักษณะบุคคลที่มีความพิการได้อย่างเหมาะสม มีผู้เสนอแนะแนวในการพิจารณาหนังสือที่นำเสนอบุคคลที่มีความพิการไว้หลายอยู่ไม่น้อย ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางเดียวกัน เช่นดังต่อไปนี้

Blaska (2004) ได้ให้เกณฑ์ในการพิจารณาวรรณกรรมที่มีตัวละครเป็นบุคคลที่มีความพิการหรือบุคคลที่เจ็บป่วยไว้ 10 ข้อ ได้แก่

1. สร้างความเห็นอกเห็นใจไม่ใช่ความสงสารสมเพช
2. สร้างการยอมรับไม่ใช่การล้อเลียน
3. เน้นย้ำความสำเร็จของคนที่มีความพิการไม่ใช่ความล้มเหลว
4. พัฒนาภาพลักษณ์เชิงบวกเกี่ยวกับคนที่มีความพิการหรือคนที่เจ็บป่วย
5. ช่วยให้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อคนที่มีความพิการและความเจ็บป่วย
6. สร้างความเคารพต่อคนที่มีความพิการและคนที่เจ็บป่วย
7. สร้างทัศนคติที่ว่าคนที่มีความพิการและคนที่เจ็บป่วยเป็นส่วนหนึ่งของพวกเรา ไม่ใช่คนพวกอื่น
8. ใช้ภาษาที่นำหน้าด้วยบุคคลแล้วค่อยตามด้วยความพิการ ข้อนี้เป็นกรณีที่ใช้ภาษาอังกฤษ เช่น ให้ใช้คำว่า a boy who is blind แทน a blind boy คำว่าเด็ก (boy) ควรอยู่หน้าคำที่แสดงความพิการซึ่งในที่นี้คือคำว่าตาบอด
9. อธิบายถึงคนที่มีความพิการหรือเจ็บป่วยอย่างสมจริง ไม่ใช่เป็นยอดมนุษย์ หรือด้อยกว่ามนุษย์

10. ใช้ภาพประกอบที่สมจริง

Landrum (2001) ได้ระบุแนวทางการเลือกหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่นที่มีตัวละครเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีความพิการ ดังนี้

1. ตัวละครที่มีความพิการควรมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเอง แทนที่จะทำตัวเหมือนเด็กและคอยพึ่งพาคนอื่น
2. ตัวละครที่มีความพิการควรพูดเพื่อแสดงสิทธิของตัวเอง
3. เน้นแสดงสิ่งที่ตัวละครที่มีความพิการทำได้มากกว่าสิ่งที่ทำไม่ได้
4. ตัวละครที่มีความพิการต้องมียารมณ์ครบถ้วนของมนุษย์ เช่น โกรธ ตีใจ หรือเสียใจ
5. ตัวละครที่มีความพิการต้องแสดงนิสัยใจคอที่ไม่ต่างจากคนทั่วไป เช่น เป็นคนมองโลกในแง่ดีจนเกินไป หรือเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายจนเกินไป
6. ตัวละครที่มีความพิการอาจเข้าใจเพศหรือไม่เข้าใจเพศของตน แต่ไม่ควรนำเสนอตัวละครที่มีความพิการที่ไม่มีความสนใจทางเพศ
7. ตัวละครต้องไม่ได้รับการปฏิเสธทางสังคมเพราะความพิการ
8. ตัวละครต้องมีหลายแง่มุม ไม่ใช่ตัวละครที่มีด้านเดียว
9. ตัวละครต้องไม่ได้เป็นวีรบุรุษ หรือเป็นเหยื่อ อย่างไม่สมเหตุสมผล

Dyches และ Prater (2000) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของวรรณกรรมซึ่งแสดงภาพลักษณ์ที่เหมาะสมของคนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

1. แสดงให้เห็นจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน
2. แสดงความคาดหวังที่สูงต่อคนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
3. แสดงว่าคนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นคนที่มีประโยชน์
4. ตัวละครที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยการตัดสินใจของตนเอง
5. เป็นประชาชนเต็มขั้นของชุมชน

Heim (1994) อธิบายถึงลักษณะหนังสือที่เหมาะสมกับการนำมาใช้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพิการดังนี้

1. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับความพิการ
2. ไม่แสดงภาพคนพิการแบบเหมารวม เช่น น่าสงสาร เป็นเหยื่อ ขี้ร้าย ตลก
3. เป็นหนังสือที่สนุก ไม่เน้นการเทศนา
4. ความพิการต้องไม่ใช่จุดสำคัญจุดเดียวของเรื่อง แต่จะเปิดเผยถึงความพิการที่ละน้อยในระหว่างการเดินทางเรื่อง ถึงแม้ตัวละครจะมีปัญหาเฉพาะที่เกิดจากความพิการ แต่ปัญหานั้นทำให้ตัวละครต้องเผชิญกับอารมณ์เหมือนคนทั่วไป เช่น ความกลัว ความอยากได้การยอมรับ
5. ตัวละครที่มีความพิการต้องไม่ใช่เครื่องมือให้กับตัวละครอื่นได้เติบโต แต่ตัวละครที่มีความพิการต้องได้เติบโตเองด้วย

หนังสือซึ่งแสดงตัวละครที่มีความพิการนั้นต้องแสดงภาพของคนที่มีความพิการเชิงบวก มีความสามารถ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพิการอย่างถูกต้อง ตัวละครควรเหมือนกับมนุษย์จริง ๆ มี

หลายแง่มุมและเติบโต ไม่ได้เป็นยอดมนุษย์หรือวีรบุรุษ แต่ก็ไม่ได้เป็นคนน่าสงสารหรือด้อยต่ำกว่าคนทั่วไป ที่สำคัญตัวละครจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

6. สรุป

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มใหญ่ที่สุดในโรงเรียนปกติ องค์กรต่าง ๆ ได้ให้คำจำกัดความ “ความบกพร่องทางการเรียนรู้” แตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่จะเห็นตรงกันว่าบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีความบกพร่องทางด้านการอ่าน การเขียน หรือคณิตศาสตร์ อาจมีความบกพร่องด้านในด้านหนึ่ง หรือหลายด้านก็ได้ การวินิจฉัยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น หากจะให้ผลทางกฎหมายโดยเฉพาะการจดทะเบียนผู้พิการจะต้องใช้ใบรับรองจากแพทย์ ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยในเรื่องทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความพิการโดยรวมหรือบุคคลที่มีความพิการอื่นเฉพาะกลุ่มอยู่พอสมควร แต่งานวิจัยในเรื่องทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นมีน้อยมาก และเช่นเดียวกัน ถึงแม้จะมีการสร้างแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความพิการโดยรวมอยู่น้อย แบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก็มีน้อยมากเช่นกัน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่มีแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในทางทฤษฎี มีนักวิชาการสนับสนุนการใช้วรรณกรรมเด็กในการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความพิการ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวนี้ให้ผลไม่เป็นที่แน่ชัด ส่วนใหญ่งานวิจัยที่ได้ผลดีจะมีการใช้กิจกรรมอื่นประกอบกับการอ่านวรรณกรรมหรือใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ แต่งานวิจัยทั้งหมดใช้วรรณกรรมที่มีอยู่ในตลาดเพื่อการขาย ไม่ได้สร้างวรรณกรรมเฉพาะสำหรับการนำมาใช้พัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยงานเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นจะเป็นงานเขียนซึ่งสร้างขึ้นมาเฉพาะสำหรับการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และเพื่อให้เข้ากับบริบทโรงเรียนในประเทศไทย

บทที่ 3

ระยะที่ 1 การศึกษาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้:

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทนี้กล่าวถึงการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) วิธีวิจัย (method) 2) ผล (results) 3) การอภิปรายผล (discussion) โดยวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลระยะนี้ คือ 1) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาแบบวัดทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1. วิธีวิจัย

ในส่วนนี้กล่าวถึงวิธีวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือ (measures) กลุ่มตัวอย่าง (samples) การเก็บข้อมูล (procedure) และการวิเคราะห์ข้อมูล (analysis)

เครื่องมือ. เครื่องมือในการวิจัยนี้คือแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำบรรยายนักเรียนสมมุติ และคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อนักเรียนสมมุติคนนั้น คำบรรยายและรายการคำถามได้รับการพิจารณาความเหมาะสมในเชิงเนื้อหาและภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน

เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจไม่ทราบว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร ผู้วิจัยจึงใช้การบรรยายนักเรียนสมมุติคนหนึ่งที่มีความยากลำบากทางการอ่านและเขียน แต่ถ้ามีคนอ่านโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ให้ฟัง จะคิดเลขได้เร็ว และมีความสามารถทางด้านศิลปะ นักเรียนสมมุติคนนั้นชื่อแก้วซึ่งเป็นชื่อนักเรียนหญิงหรือกลัซึ่งชื่อนักเรียนชาย โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งจะได้รับคำบรรยายนักเรียนสมมุติชื่อแก้ว ส่วนอีกประมาณครึ่งหนึ่งจะได้รับคำบรรยายนักเรียนสมมุติชื่อกลั ส่วนคำถามนั้นจะเป็นคำถามเดียวกันเพื่อพิจารณาว่ามีความแตกต่างในเรื่องเพศหรือไม่ (ภาคผนวก ข) อย่างไรก็ตาม การบรรยายนักเรียนสมมุตินั้นไม่ได้รวมถึงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นจึงเป็นข้อจำกัดหนึ่งของงานวิจัยนี้ที่ไม่ได้ครอบคลุมความหลากหลายของความบกพร่องทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการอ่านเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Rief & Stern, 2010)

กลุ่มตัวอย่าง. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จากโรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน 1 โรงเรียน การเลือกโรงเรียนใช้วิธีเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ในห้องเรียนที่เข้าทำการเก็บข้อมูล ทั้งนี้เพื่องานวิจัยนี้มีผลกระทบต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนให้น้อยที่สุด ส่วนการเลือกนักเรียนนั้นใช้วิธีการสุ่มจากเลขที่ โดยสุ่มเลือกนักเรียนหญิง 10 คน และนักเรียนชาย 10 คน จากห้องเรียนเดียวกัน จากนั้นจึงขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นในการแจกจดหมายขออนุญาตผู้ปกครองให้กับนักเรียน นักเรียนที่ผู้ปกครองส่งจดหมายตอบรับอนุญาต

ก็จะเป็นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชายจะตอบคำถามเกี่ยวกับแก้ว และจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายจะตอบคำถามเกี่ยวกับกล้า โดยสุรรมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 139 คน เข้าร่วมการวิจัย (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1

จำนวนนักเรียนที่ได้รับการสัมภาษณ์

ชั้นปี	นักเรียนหญิง		นักเรียนชาย	
	แก้ว	กล้า	แก้ว	กล้า
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	11	12	10	11
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	12	13	12	12
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	11	12	11	12
รวม	34	37	33	35

การเก็บข้อมูล. การเก็บข้อมูลเกิดขึ้นในช่วงต้นภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนในห้องสมุดหรือห้องประชุมของโรงเรียน โดยสัมภาษณ์นักเรียนทีละคนและบันทึกคำตอบของนักเรียนลงในแบบบันทึก นอกจากนี้ยังมีการบันทึกเสียงเพื่อทบทวนในกรณีที่เกิดไม่ทันหรือต้องการตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ Miles และ Huberman (1994) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การลดทอนข้อมูล (data reduction) การนำเสนอข้อมูล (data presentation) และการสรุปข้อมูล (conclusion drawing) ทั้งสามกระบวนการดำเนินไปพร้อมกันจนสิ้นสุดการวิเคราะห์ ในการลดทอนข้อมูลนั้น ใช้การ coding หรือการจัดกลุ่มข้อมูลและตั้งชื่อให้กับกลุ่มข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นคำ วลี ประโยค หรือย่อหน้า เพื่อให้สามารถประมวลข้อมูลได้และเห็นรูปแบบ (pattern) ของข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการนับความถี่ (frequency) ของแต่ละกลุ่มข้อมูลเพื่อดูความบ่อยของการเกิดปรากฏการณ์นั้น ๆ เนื่องจากนักเรียนสามารถตอบคำถามแต่ละข้อได้มากกว่า 1 คำตอบ ดังนั้นจำนวนความถี่ของคำตอบอาจมากกว่าจำนวนนักเรียน

2. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวนหนึ่งยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์หรือให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในกิจกรรมทั่ว ๆ ไป แต่เมื่อเป็นกิจกรรมทางวิชาการ จำนวนนักเรียนที่มีความตั้งใจจะมีปฏิสัมพันธ์หรือให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะลดลง

เมื่อพิจารณาคำตอบของนักเรียนต่อคำถาม 3 คำถาม (1) “นักเรียนคิดว่าทำไมแก้ว/กล้าจึงอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือช้ามาก และสะกดคำผิดบ่อย ๆ” (2) “นักเรียนคิดว่าแก้ว/กล้าควรทำอย่างไร” และ (3) “นักเรียนคิดว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร” พบว่านักเรียนยังขาดความเข้าใจเรื่องความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

เมื่อถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าทำไมแก้ว/กล้าจึงอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือช้ามาก และสะกดคำผิดบ่อย ๆ” พบว่ามีนักเรียนเพียง 1 คนที่พูดถึงความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 1 คน

ที่พูดถึงความบกพร่องทางการอ่านเขียน นักเรียนจำนวนมากที่สุดตอบว่าเป็นเพราะนักเรียนสมมุติไม่ตั้งใจเรียนหรือไม่ฝึกฝนอ่านเขียน (78 คำตอบ) นักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับ 2 ตอบว่าเป็นเพราะความบกพร่องด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการช้า สมาธิสั้น ความบกพร่องทางสติปัญญา หรือสมองช้า (24 คำตอบ) นักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับสามตอบว่าเป็นเพราะความไม่ชอบหรือความไม่สนใจการอ่านเขียน (20 คำตอบ) (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2

คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่าทำไมนักเรียนสมมุติจึงอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

“นักเรียนคิดว่าทำไมแก้ว/กล้าจึงอ่านหนังสือไม่ค่อยออกเขียนหนังสือช้ามาก และสะกดคำผิดบ่อยๆ”	นักเรียนหญิง		นักเรียนชาย		รวม
	แก้ว	กล้า	แก้ว	กล้า	
ความไม่ตั้งใจเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ฝึกฝน ขี้เกียจ ไม่อ่านหนังสือเขียนหนังสือ	20	15	20	23	78
ความบกพร่องด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการล่าช้า สมาธิสั้น บกพร่องทางสติปัญญา สมองช้า	6	9	7	2	24
ความไม่ชอบหรือไม่สนใจ เช่น ไม่ชอบหรือไม่สนใจอ่านหนังสือเขียนหนังสือ ชอบหรือสนใจศิลปะมากกว่า ชอบหรือสนใจอย่างอื่นมากกว่า	5	3	7	5	20
ขาดโอกาส เช่น ไม่มีเวลาเพราะต้องช่วยพ่อแม่ทำงานหรือต้องทำกิจกรรม ไม่ค่อยได้มาโรงเรียน	1	3	0	2	6
ไม่รู้ หรือ ทวนคำถาม เช่น ไม่รู้ เขาอ่านไม่ออกเขียนไม่ค่อยได้ ยืมหรือหัวเราะแทนการตอบ	1	2	1	1	5
ไม่ระบุชัด เช่น มีปัญหาบางอย่างทางร่างกายหรือจิตใจ	2	2	0	1	5
ความบกพร่องทางสมอง เช่น ความบกพร่องทางสมอง สมองผิดปกติ สมองทำงานไม่ดี มีปัญหาทางสมอง สมองไม่เหมือนเพื่อน	1	2	0	1	4
ขาดคนให้ความช่วยเหลือ เช่น ไม่มีคนสนใจ ไม่มีเพื่อน ไม่มีใครสอน	0	2	2	0	4
ลักษณะนิสัยบางอย่าง เช่น ไม่รอบคอบ ชอบเหม่อ	1	0	0	2	3
ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ความบกพร่องทางการอ่านเขียน	0	1	0	1	2
ขาดความมั่นใจ เช่น เขาคิดไปไกลว่าทำไม่ได้ เขาไม่กล้าถาม ครูเวลาไม่เข้าใจ	1	0	1	0	2
รวม	38	39	38	38	153

เมื่อถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าแก้ว/กล้าควรทำอะไร” นักเรียนจำนวนมากที่สุดตอบว่าควรตั้งใจให้มากขึ้น เช่น ฝึกฝนมากขึ้น หรืออ่านหนังสือมากขึ้น (108 คำตอบ) นักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับ 2 ตอบว่าควรให้ครู พ่อแม่ หรือเพื่อนช่วย เช่น ถามเพื่อน หรือฝึกอ่านกับพ่อแม่ (50 คำตอบ) นักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับสามตอบว่าควรพบแพทย์ (7 คำตอบ) (ตารางที่ 3.3)

นักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร นักเรียนจำนวนมากที่สุดตอบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ คือ นักเรียนที่เรียนไม่เก่ง เรียนไม่เข้าใจ หรือเรียนไม่รู้เรื่อง (37 คำตอบ) นักเรียนจำนวนมากรองลงมาตอบว่าไม่รู้หรือไม่ตอบ (32 คำตอบ) และนักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับ 3 ตอบว่า คือนักเรียนที่อ่านเขียนไม่คล่อง (15 คำตอบ) (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.3

คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่านักเรียนสมควรทำอย่างไร

“นักเรียนคิดว่าแก้ว/กล้าควรทำอย่างไร”	นักเรียนหญิง		นักเรียนชาย		รวม
	แก้ว	กล้า	แก้ว	กล้า	
ตั้งใจเรียนมากขึ้น เช่น ตั้งใจฟังครู ฟีกัดอ่านเขียน ทำการบ้าน พัฒนาตัวเอง	26	28	29	25	108
ให้ครู พ่อแม่ หรือเพื่อนช่วย เช่น ถามหรือปรึกษาครู พ่อแม่ หรือเพื่อน ฟีกัดอ่านกับครู พ่อแม่ หรือเพื่อน	13	17	11	9	50
พบแพทย์	0	2	3	2	7
เรียนพิเศษ	1	0	2	0	3
มาโรงเรียนเป็นประจำ	1	1	0	0	2
รวม	41	48	45	36	170

ตารางที่ 3.4

คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร

“นักเรียนคิดว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร”	นักเรียนหญิง		นักเรียนชาย		รวม
	แก้ว	กล้า	แก้ว	กล้า	
เด็กที่เรียนไม่เก่ง เช่น เรียนไม่เก่ง เรียนไม่เข้าใจ เรียนไม่รู้เรื่อง	10	6	12	9	37
เด็กที่ไม่ตั้งใจเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ คอยในเวลาเรียน เอาแต่เล่น	5	3	1	5	14
เด็กที่อ่านเขียนไม่ค่อยได้ เช่น อ่านหนังสือไม่ออก สะกดไม่ได้ เขียนผิด ๆ ถูก ๆ	2	4	4	5	15
เด็กที่เชื่องช้า เช่น เรียนช้า เรียนไม่ทันเพื่อน สมองช้า	1	1	4	2	8
เด็กที่มีปัญหาสมาธิ เช่น สมาธิสั้น ไม่มีสมาธิ เหม่อ	2	1	1	0	4
เด็กที่มีความบกพร่องบางอย่าง เช่น บกพร่องทางสมอง สมองไม่ดี ความคิดบกพร่อง การเรียนบกพร่อง	1	1	3	0	5
เด็กที่ขาดโอกาสทางการเรียน เช่น ตอนอนุบาลเรียนมาน้อย ไม่ค่อยได้เรียน	1	1	0	0	2
ไม่รู้หรือไม่ตอบ	4	9	6	13	32
รวม	26	26	31	34	117

เมื่อถามนักเรียนถึงความตั้งใจที่จะปฏิบัติตน (behavioral intention) ต่อนักเรียนสมมุติ ได้แก่ (1) “ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งกินข้าวกลางวันเองได้ นักเรียนจะนั่งกินข้าวกับแก้ว/กล้าหรือไม่ เพราะอะไร” (2) “เวลาพักนักเรียนจะเล่นกับแก้วหรือไม่ เพราะอะไร” (3) “นักเรียนคิดว่าตนเองจะเป็นเพื่อนกับแก้ว/กล้าหรือไม่ เพราะอะไร” (4) “ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งในห้องเรียนได้ นักเรียนจะนั่งข้าง ๆ แก้ว/กล้าหรือไม่ เพราะอะไร” นักเรียนส่วนใหญ่ให้คำตอบที่แสดงทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อนักเรียนสมมุติ โดยแต่ละคำถามนักเรียนส่วนใหญ่จะตอบว่า ใช่ หรือ ได้ (87 – 98 เปอร์เซนต์ของนักเรียนทั้งหมด) และมีนักเรียนจำนวนน้อยตอบปฏิเสธหรือตอบว่าไม่แน่ใจ (ตารางที่ 3.5)

ถึงแม้ว่านักเรียนส่วนหนึ่งจะตอบปฏิเสธ นักเรียนที่ตอบปฏิเสธอาจไม่ได้มีทัศนคติเชิงลบต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เสมอไป เช่น คำถามที่ว่านักเรียนจะนั่งกินข้าวกับนักเรียนสมมุติหรือไม่ มีนักเรียน 1 คนเท่านั้นตอบว่าไม่ โดยให้เหตุผลแสดงทัศนคติที่เป็นลบอย่างชัดเจนคือ “ไม่ เพราะแก้วไม่อ่านหนังสือ” มีนักเรียน 5 คนที่ตอบว่าอาจจะหรือบางที นักเรียน 5 คนนี้ให้เหตุผลคือ “ถ้าแก้วนิสัยดี ถ้าไม่แกล้งคนอื่นก็นั่งได้” “อาจจะได้ถ้าสนิท” “ได้ ถ้าแก้วเป็นเพื่อน หรืออยู่ระหว่างเพื่อนกับไม่ใช่เพื่อน” “บางครั้ง บางครั้งก็ไปนั่งกับคนอื่น” “เป็นบางครั้งแล้วแต่อารมณ์” โดยคำตอบเหล่านี้ไม่ได้เจาะจงอย่างชัดเจนว่าไม่แน่ใจจะนั่งกินข้าวด้วยเพราะเพื่อนมีความบกพร่องทางการเรียนรู้

คำถามที่ว่าเวลาพักนักเรียนจะเล่นกับเพื่อนสมมุติหรือไม่ มีนักเรียนที่ตอบว่า “ไม่เล่น” และ “อาจจะหรือบางที” รวมทั้งหมด 16 คน โดยนักเรียน 9 คนให้เหตุผลว่าอยากให้เพื่อนสมมุติฝึกอ่านหนังสือมากกว่าเล่น เช่น “ไม่เล่นเพราะอยากให้อ่านหนังสือ จะบอกให้ไปอ่าน แล้วก็อ่านด้วยกัน” นักเรียน 2 คนจะเล่นกับเพื่อนสมมุติแต่ต้องมีเงื่อนไขคือเพื่อนสมมุติจะต้องฝึกอ่านด้วยกันด้วย เช่น “ชวนเล่น แต่จะชวนอ่านด้วย ชวนฝึกเขียนวันละนิด จะได้ไม่เครียด” นักเรียน 4 คนตอบว่า ไม่เล่นหรือเล่นโดยมีเงื่อนไขเพราะนักเรียนสมมุติเป็นเพื่อนต่างเพศ เช่น “เล่นแต่กับผู้ชาย แก้วควรไปเล่นกับเพื่อนผู้หญิง” “เล่นด้วย แต่ไม่เล่นแบบผู้หญิง” “เล่นไม่มาก เพราะเขาเป็นผู้ชาย” “ไม่น่าจะได้เล่น ผู้หญิงมีการเล่นต่างกับผู้ชาย” นักเรียน 1 คน ตอบว่าเล่นอย่างมีเงื่อนไข คือถ้ามีโอกาสได้เจอเพื่อนสมมุติก็จะเล่น “เล่น ถ้าเห็นเขา เขาจะได้สุขภาพแข็งแรง”

คำถามที่ว่านักเรียนจะเป็นเพื่อนของนักเรียนสมมุติหรือไม่ นักเรียน 3 คนตอบว่า ไม่เป็น โดยมีเพียง 1 คนที่ให้เหตุผลที่แสดงทัศนคติเชิงลบอย่างชัดเจน คือ “เดี๋ยวมีคนมาล้อเลียนว่าอ่านหนังสือไม่ออกเหมือนกล้า” ส่วนนักเรียนอีกคนหนึ่งให้เหตุผลที่ค่อนข้างจะเป็นลบ “เพราะเขาจะไม่ขยันกว่านี้” ส่วนอีกคนให้เหตุผลที่ไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการเรียนรู้ คือ “หนูก็มีเพื่อนสนิทของหนูเหมือนกันจะสนใจแต่แก้วไม่ได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าหนูเกลียดแก้ว”

คำถามที่ว่านักเรียนจะนั่งข้างนักเรียนสมมุติในห้องเรียนหรือไม่ นักเรียน 8 คนตอบว่า ไม่หรืออาจจะ นักเรียน 5 คนให้เหตุผลว่าต้องการจะนั่งกับเพื่อนสนิทของตนมากกว่า โดยสองคนในจำนวนนักเรียนห้าคนบอกว่าต้องการนั่งกับเพื่อนสนิทที่เป็นเพศเดียวกัน เช่น “เพราะอยากคุยกับเพื่อนผู้ชาย อยากรู้ว่าแก้วก็ต้องมีเพื่อนสนิทไว้นั่งข้าง ๆ อยู่แล้ว” ส่วนนักเรียน 2 คนให้เหตุผลที่มีทัศนคติที่ค่อนข้างเป็นเชิงลบ ได้แก่ “เพราะเดี๋ยวการบ้านไม่เสร็จ เดี่ยวกล้าอาจชวนคุย” และ “ไม่คะ

ให้เขาลองฝึกการเขียนอ่านเองโดยไม่ให้ลอก เขาจะารู้จักขยัน” อย่างไรก็ตาม นักเรียนหนึ่งคนตอบว่าไม่แต่แสดงทัศนคติเชิงบวก ได้แก่ “เขาต้องนั่งกับคนเก่ง ผมไม่ค่อยเก่งเท่าไร”

ในขณะที่นักเรียนซึ่งตอบปฏิเสธอาจไม่ได้มีทัศนคติเชิงลบเสมอไป นักเรียนที่ตอบรับอาจจะมีความคิดที่เป็นเชิงลบมากกว่านักเรียนที่ตอบปฏิเสธก็ได้ เช่น นักเรียนจำนวน 6 คน ตอบว่าจะนั่งกินข้าวกับนักเรียนสมมุติเพราะสงสาร Vibulpatanavong (2017) กล่าวว่า ความสงสารอาจช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น แต่ก็อาจจะแสดงว่าผู้ได้รับความสงสารเป็นผู้ที่มีสถานภาพด้อยกว่า และควรพัฒนาการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยความเคารพในสิทธิมนุษยชนพร้อมกันไปด้วย

ตารางที่ 3.5

คำตอบของนักเรียนต่อคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

	นักเรียนหญิง						นักเรียนชาย					
	แก้ว			กล้า			แก้ว			กล้า		
	ใช่	อาจ จะ	ไม่	ใช่	อาจ จะ	ไม่	ใช่	อาจ จะ	ไม่	ใช่	อาจ จะ	ไม่
นักเรียนจะนั่งกินข้าวกับแก้ว/กล้าหรือไม่	33	0	1	36	1	0	30	3	0	34	1	0
นักเรียนจะเล่นกับแก้ว/กล้าหรือไม่	32	0	2	34	2	1	28	3	2	29	1	5
นักเรียนจะเป็นเพื่อนกับแก้ว/กล้าหรือไม่	33	0	1	36	0	1	33	0	0	34	0	1
นักเรียนจะนั่งข้าง ๆ แก้ว/กล้าหรือไม่	31	1	2	35	2	0	32	0	1	33	1	1

เมื่อถามนักเรียนว่าถ้ามีคนล้อเลียนแก้ว/กล้า นักเรียนจะอย่างไร (ตารางที่ 3.6) นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความตั้งใจที่จะช่วยเหลือแก้ว/กล้าด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง มีนักเรียนเพียง 1 คนที่บอกว่าตนจะเพิกเฉย นักเรียนจำนวนมากที่สุดตอบว่าจะบอกเพื่อนไม่ให้ล้อ (92 คำตอบ) เช่น “หยุดล้อกล้านะ กล้าก็เป็นเพื่อนเรา” หรือ “จะถามคนที่มาล้อเลียนว่า ถ้าเป็นบ้างจะอย่างไร” นักเรียนจำนวนรองลงมาตอบว่าจะพูดให้กำลังใจนักเรียนสมมุติ (39 คำตอบ) เช่น “บอกแก้วไม่ต้องไปสนใจ” หรือ “บอกว่าเป็นเพื่อนนะ เดียวก็อ่านออก” นักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับที่สามตอบว่าจะบอกครู (20 คำตอบ) เช่น “รีบบอกครู” “ฟ้องครู ให้ครูจัดการ” ส่วนนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดตอบว่าจะช่วยให้นักเรียนสมมุติอ่านออก (4 คำตอบ) เช่น “สอนแก้วให้อ่านคล่องขึ้น บอกแก้วให้ตั้งใจเรียน”

ตารางที่ 3.6

คำตอบของนักเรียนต่อคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (ต่อ)

“ถ้ามีคนล้อเลียนแกว/กล้า นักเรียนจะอย่างไร”	นักเรียนหญิง		นักเรียนชาย		รวม
	แกว	กล้า	แกว	กล้า	
พูดกับเพื่อนที่มาล้อนักเรียนสมมุติ	19	25	26	22	92
พูดให้กำลังใจเพื่อนสมมุติ	9	10	7	13	39
บอกครู	6	3	4	7	20
ช่วยให้เพื่อนสมมุติอ่านหนังสือออก	0	2	2	0	4
ไม่ทำอะไร/เลย ๆ	0	0	1	0	1
รวม	34	40	40	42	156

ตารางที่ 3.7

คำตอบของนักเรียนต่อคำถามที่ว่านักเรียนจะทำงานกลุ่มกับนักเรียนสมมุติในวิชาอะไร

“นักเรียนจะทำงานกลุ่มกับ แกว/กล้าหรือไม่ ถ้าทำ นักเรียนจะทำงานกลุ่มวิชาอะไร”	นักเรียนหญิง		นักเรียนชาย		รวม
	แกว	กล้า	แกว	กล้า	
ศิลปะ	18	19	23	20	80
ทุกวิชา	7	5	5	6	23
ภาษาไทย	4	4	5	5	18
คณิต	3	1	4	4	12
ไม่อยู่กลุ่มด้วย	0	4	0	0	4
วิทย์	2	0	0	2	4
ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น ถ้าครูกำหนดให้อยู่ หรือถ้าเขาไม่มีกลุ่ม	0	3	0	0	3
การงานพื้นฐานอาชีพ	0	2	0	0	2
ภาษาอังกฤษ	0	0	1	0	1
สังคม	0	0	1	0	1
พลศึกษา	0	0	0	1	1
รวม	34	38	39	38	149

เมื่อถามนักเรียนว่านักเรียนจะทำงานกลุ่มกับนักเรียนสมมุติหรือไม่ ถ้าทำนักเรียนจะทำงานกลุ่มวิชาอะไร (ตารางที่ 3.7) มีเพียงนักเรียน 4 คน เท่านั้นที่ตอบปฏิเสธ โดยนักเรียน 1 คนไม่ให้เหตุผล นักเรียนที่เหลือตอบว่าเป็นเพราะกล้าจะเอาแต่คุย มีเพื่อนสนิทอยู่แล้ว หรือกล้าต้องฝึกทำงานด้วยตนเอง นักเรียนจำนวนมากที่สุดตอบว่าจะอยู่กลุ่มเดียวกับนักเรียนสมมุติในวิชาศิลปะ (80 คำตอบ) นักเรียนจำนวนรองลงมาตอบว่าจะอยู่กลุ่มด้วยทุกวิชา (23 คำตอบ) นักเรียนจำนวนมากเป็น

อันดับสามตอบว่าจะอยู่กลุ่มวิชาภาษาไทย (18 คำตอบ) อย่างไรก็ตาม การที่นักเรียนเลือกวิชาศิลปะ ไม่ได้หมายความว่านักเรียนจะยอมอยู่กลุ่มเดียวกับนักเรียนสมมุติในวิชาที่นักเรียนสมมุติถนัดเท่านั้น จากการสอบถามนักเรียนเป็นบางคน นักเรียนเลือกวิชาบางวิชาเพราะเป็นวิชาที่ตนเองชอบ เช่น “เพราะผมก็ชอบศิลปะเหมือนกัน” หรือ “หนูชอบวิทยาศาสตร์ค่ะ” เป็นต้น

3. อภิปรายผล

จากการศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบว่านักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยนักเรียนส่วนใหญ่มองว่านักเรียนสมมุติมีปัญหาทางการอ่านเขียนเนื่องจากขาดความตั้งใจเรียน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่านักเรียนสมมุติควรจะต้องตั้งใจเรียนมากขึ้น เนื่องจากความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจเรียนและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ต้องการความช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจงในการพัฒนาความสามารถทางการอ่านเขียน การที่นักเรียนขาดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอาจทำให้นักเรียนมีความคาดหวังที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

นักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะจะปฏิบัติตน (behavioral intention) ต่อนักเรียนสมมุติที่เป็นเชิงบวก โดยนักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าตนเองจะนั่งรับประทานอาหารกลางวัน เล่น นั่งข้าง ๆ ในห้องเรียน และเป็นเพื่อนกับนักเรียนสมมุติ รวมทั้งนักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าจะช่วยนักเรียนสมมุติหากถูกแกล้งและจะทำงานกลุ่มร่วมกับนักเรียนสมมุติอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อถามนักเรียนว่าจะทำงานกลุ่มกับนักเรียนสมมุติในวิชาอะไร นักเรียนจำนวนมากที่สุดถึง (80 คน) ตอบว่าศิลปะซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนสมมุติถนัด ถึงแม้ว่านักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับสอง (23 คน) และจำนวนมากเป็นอันดับสาม (18 คน) ตอบว่าทุกวิชาและวิชาภาษาไทยตามลำดับ แต่จะเห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนที่ให้คำตอบดังกล่าวน้อยกว่าจำนวนนักเรียนที่ตอบว่าศิลปะค่อนข้างมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยโดย Siperstein, Parker, Norins and Widaman (2011) ที่พบว่านักเรียนชาวจีนมีทัศนคติเชิงบวกในการทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่เมื่อเป็นกิจกรรมเชิงวิชาการนักเรียนจะมีทัศนคติเชิงบวกน้อยลง โดย Siperstein และคณะ (2011) อธิบายว่าในวัฒนธรรมจีน คำสอนแนวขงจื้อทำให้นักเรียนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น แต่นักเรียนก็ยังต้องพยายามมีผลการเรียนที่ดีเพื่อจะได้มีโอกาสเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการทำความเข้าใจกับสาเหตุที่มาของทัศนคติที่นักเรียนมีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้วางแผนในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนบางคนอาจให้คำตอบที่ดูเหมือนจะแสดงทัศนคติเชิงลบ เช่น นักเรียนปฏิเสธที่จะนั่งข้างนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่เหตุผลที่นักเรียนปฏิเสธกลับแสดงว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวก คือ นักเรียนอยากให้เพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้นั่งกับคนที่เรียนเก่งกว่าตนเอง หรือเหตุผลที่นักเรียนปฏิเสธอาจแสดงให้เห็นว่านักเรียนมองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เหมือนกับนักเรียนธรรมดาคนหนึ่ง ทำให้นักเรียนปฏิบัติกับนักเรียนทำตัวตามปกติกับนักเรียนที่มีมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เช่น มีเพื่อนสนิทอยู่แล้วและอยากนั่งกับเพื่อนสนิทของตนเอง การที่นักเรียนทำตัวตามปกติกับเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นอาจแสดงให้เห็นว่านักเรียนมองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมอันเป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนามิตรภาพ ในขณะที่นักเรียนซึ่งตอบรับว่าจะช่วยเหลือ

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะทำไปเพราะความสงสัยหรือมองว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้อยโอกาสกว่าตนก็เป็นได้อันอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนามิตรภาพที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม Vibulpatanavong (2017) กล่าวว่าความสงสัยมีส่วนเอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้มีความต้องการพิเศษและการลดความสงสัยเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ การที่พยายามลดความสงสัยโดยยังไม่ได้เตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือผู้มีความต้องการพิเศษอาจทำให้เกิดผลเสียได้

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังพบบทบาทของเพศต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เช่น เมื่อถามนักเรียนว่าจะเล่นกับเพื่อนสนิทหรือไม่ นักเรียนแสดงความพอใจที่จะเล่นกับเพื่อนเพศเดียวกันมากกว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจไม่ใช่สาเหตุหลักหรือสาเหตุเดียวที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพิ่มเติมต่อไปว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้เมื่ออยู่ควบคู่กับการเป็นเพศตรงข้ามแล้วมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร มีความแตกต่างอย่างไรกับการมีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างเดียวหรือการเป็นเพื่อนต่างเพศอย่างเดียว

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ในขณะที่ยังคงประกอบของทัศนคติมี 3 ด้าน คือ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่ายังจัดกลุ่มข้อคำถามเข้าสู่ด้านทั้ง 3 ได้ไม่ชัดเจน และข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติด้านความรู้สึกนั้นยังไม่ปรากฏชัด ในการสร้างแบบวัดทัศนคติจึงควรปรับปรุงในเรื่องนี้
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมต่อไปว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้เมื่ออยู่ควบคู่กับการเป็นเพศตรงข้ามแล้วมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร

5. สรุป

งานวิจัยนี้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาในด้านความรู้เข้าใจที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการทำความเข้าใจกับเหตุผลที่มาของทัศนคติเป็นสิ่งที่สำคัญในการวางแผนการพัฒนาทัศนคติได้อย่างประสบความสำเร็จ

บทที่ 4

ระยะที่ 1 การศึกษาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้:

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

บทนี้กล่าวถึงการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) วิธีวิจัย (method) 2) ผล (results) 3) การอภิปรายผล (discussion) โดยวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลระยะนี้ คือ เพื่อให้เข้าใจทัศนคติที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มากขึ้นและนำความเข้าใจได้นั้นมาพัฒนางานเขียนสร้างสรรค์สำหรับระยะต่อไป ซึ่งเป็นการศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1. วิธีวิจัย

ในส่วนนี้กล่าวถึงวิธีวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือ (measures) กลุ่มตัวอย่าง (samples) การเก็บข้อมูล (procedure) และการวิเคราะห์ข้อมูล (analysis)

เครื่องมือ. แบบวัดทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไป (2) รายการคุณศัพท์ (3) ข้อมูลทางด้านทัศนคติ (4) ข้อมูลประสบการณ์กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (ภาคผนวก ค)

หลังจากการกรอกข้อมูลทั่วไป นักเรียนจะได้อ่านคำบรรยายสั้น ๆ เกี่ยวกับนักเรียนสมมุติคนหนึ่งซึ่งมีลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางการอ่าน เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจไม่รู้จักความบกพร่องทางการเรียนรู้ จึงเลือกใช้การอธิบายลักษณะของนักเรียนแทนการใช้คำว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้

นักเรียนสมมุติคนดังกล่าวชื่อแดงซึ่งจะเป็นชายหรือหญิงขึ้นอยู่กับจินตนาการของนักเรียน เด็กคนดังกล่าวมีความยากลำบากทางการอ่านและการเขียน แต่ถ้ามีคนอ่านโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ให้ฟังจะสามารถคิดเลขได้คล่องและเก่งศิลปะ ด้วยเหตุที่ความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นมีความหมายครอบคลุมถึงความยากลำบากทั้งทางด้านอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ โดยจะมีความยากลำบากด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ คำอธิบายนักเรียนสมมุติดังกล่าวจึงเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยชิ้นนี้ที่ไม่ครอบคลุมนักเรียนที่มีความยากลำบากทางการคิดคำนวณ

ในขณะที่การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในบทที่แล้วใช้นักเรียนสมมุติทั้งเพศหญิงและชาย การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในบทนี้ใช้นักเรียนสมมุติที่ไม่ระบุเพศโดยให้ขึ้นอยู่กับจินตนาการของนักเรียน ถึงแม้ในระหว่างการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพศของเพื่อนสมมุตินั้นจะมีผลต่อคำตอบของนักเรียน ยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่าเพศนั้นมีปฏิสัมพันธ์อย่างไรกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ ส่วนใหญ่แล้วคำตอบของนักเรียนแสดงให้เห็นว่านักเรียนบางคนพิจารณาว่านักเรียนสมมุติเป็นเพศเดียวกับตนหรือไม่เท่านั้น แต่คำตอบของนักเรียนยังไม่แสดงให้เห็นชัดเจนว่านักเรียนมองนักเรียนต่างเพศที่ไม่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้ในแง่บวกหรือลบมากกว่านักเรียนต่างเพศที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ในส่วนรายการคำคุณศัพท์ ปรับมาจากแบบวัดทัศนคติรายการคำคุณศัพท์ (Adjective Checklist) พัฒนาโดย Gough ในปี 1980 และได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินทัศนคติอย่างแพร่หลาย โดยมีงานวิจัยที่ใช้แบบวัดทัศนคติดังกล่าวมากกว่า 30 งานวิจัย ทั้งทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บุคคลที่น้ำหนักเกิน ผู้ป่วย และอื่น ๆ (Center for Social Development and Education, University of Massachusetts, 2017) และได้รับการนำมาพัฒนาให้เป็นแบบวัดทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความพิการโดย Siperstein (1980) (อ้างอิงใน Vignes et al., 2008) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบของรายการคำคุณศัพท์มาปรับให้เหมาะกับการประเมินทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อเป็นการวัดทัศนคติทางด้านความรู้สึก โดยการให้นักเรียนเลือกคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้อง 28 คำ เป็นทัศนคติเชิงบวก 14 คำ และทัศนคติเชิงลบ 14 คำ นักเรียนจะเลือกกี่คำก็ได้ที่คิดว่าจะใช้บรรยายลักษณะของนักเรียนสมมุติ

ในส่วนข้อมูลทางทัศนคติ ได้เลือกข้อคำถามจากแบบวัดทัศนคติจากแบบวัดทัศนคติดังนี้ (1) Behavioral Intention Scale (BIS) (Roberts, & Lindsell, 1997, cited in Laws, & Kelly, 2005), (2) Chedoke- McMaster Attitudes Towards Children with Handicaps Scale (CATCH) (Rosenbaum, Armstrong, & King, 1986, cited in Abiola et al., 2012), (3) Shared Activities Questionnaire (SAQ) (Morgan et al, 1998, cited in McMahan, 2011) (4) Peer Attitudes Towards the Handicapped Scale (PATHS) (Bagley, & Green, 1981, cited in McGregor, 2003) แบบวัดดังกล่าวได้รับการนำมาใช้ในงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารโดยผู้อื่นที่ไม่ได้เป็นผู้สร้างแบบวัดอย่างน้อย 2 ครั้ง ตามที่ระบุในรายงานการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดย (Vignes et al., 2008) และเป็นงานที่ผู้วิจัยค้นพบงานวิจัยที่ใช้เครื่องมือดังกล่าวหลังจากปี ค.ศ. 2000

หลังจากที่ได้สร้างแบบวัดเสร็จแล้วจึงได้นำมาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 5 ท่าน จาก 5 สาขาความเชี่ยวชาญ คือ (1) สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ (2) สาขาจิตวิทยาการศึกษา (3) สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (4) สาขาวิชาวิจัยทางการศึกษา (5) สาขาวิชาการวัดและประเมินผลทางการศึกษา โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC สูงกว่า .60 ในตอนแรกมีคำคุณศัพท์ 30 คำ แต่มี 2 คำที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .60 จึงเหลือคำคุณศัพท์ 28 คำ จากนั้นจึงปรับปรุงภาษาตามผู้เชี่ยวชาญให้

กลุ่มตัวอย่าง (sampling). การเลือกโรงเรียนใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกโรงเรียน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน 1 โรงเรียน โดยโรงเรียนทั้งสามโรงเรียนไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ในห้องเรียนที่เข้าทำการเก็บข้อมูล ทั้งนี้เพื่องานวิจัยนี้มีผลกระทบต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนให้น้อยที่สุด และโรงเรียนเป็นคนละโรงเรียนกับที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ การแจกแบบวัดนั้นแจกให้กับทุกคนในห้องเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่าหนึ่งห้องเรียนในแต่ละชั้นปี (โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ห้องเรียน) สุ่มเลือกหนึ่งห้องเรียนจากบรรดาห้องเรียนที่ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 269 คน เป็นชาย 144 คน เป็นหญิง 125 คน โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.1

การเก็บข้อมูล (procedure). การเก็บข้อมูลเกิดขึ้นในช่วงปลายภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 หลังจากการขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียน ครูประจำชั้นเป็นผู้แจกแบบสอบถาม

ให้กับนักเรียนทุกคนในห้องเรียนในเวลาที่ยังโรงเรียนเห็นว่ามีความเหมาะสม โดยนักเรียนจะใช้เวลาทำประมาณ 15 นาที จากนั้นครูประจำชั้นจึงเก็บแบบสอบถามคืนให้กับผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis). การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์รายข้อ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และเปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.1

ตารางแสดงข้อมูลนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

		ความถี่	เปอร์เซ็นต์
โรงเรียน	โรงเรียนสพฐ	101	37.5
	โรงเรียนเอกชน	73	27.1
	โรงเรียนกทม	95	35.3
ชั้นปี	ป.4	92	34.2
	ป.5	82	30.5
	ป.6	95	35.3
เพศ	ชาย	144	53.5
	หญิง	125	46.5

2. ผล (results)

ในเรื่องทัศนคติทางด้านความรู้สึก ผลการใช้แบบวัดที่เป็นรายการคำคุณศัพท์ พบว่า คำคุณศัพท์ที่นักเรียนเลือกมากที่สุด 10 อันดับแรก เรียงตามจำนวนเปอร์เซ็นต์ของนักเรียนที่ตอบแบบวัดซึ่งเลือกคำคุณศัพท์ดังกล่าว ได้แก่ (1) เชื่องช้า (74.7%) (2) น่าสงสาร 64.3% (3) แปลก 47.6% (4) ซี้เกียจ 43.9% (5) เด็กกว่าวัย 41.3% (6) โง่ 34.6% (7) ฉลาด 34.6% (8) มีเพื่อนน้อย (29%) (9) จริงใจ 24.2% (10) มีความทุกข์ (20.8%) (ตารางที่ 4.2)

ในเรื่องทัศนคติทางด้านความคิด พบว่า ข้อคำถามที่นักเรียนจำนวนมากที่สุดมีทัศนคติเชิงบวก ได้แก่ ฉันคิดว่าฉันควรจะอยู่ห่าง ๆ จากแดง (75.1% ตอบว่าไม่ใช่) รองลงมาคือฉันคิดว่าแดงควรจะย้ายไปโรงเรียนอื่นที่น่าจะเหมาะกับแดงมากกว่า (55.8% ตอบว่าไม่ใช่) ข้อคำถามที่มีนักเรียนจำนวนมากที่สุดมีทัศนคติเชิงลบ ได้แก่ ฉันคิดว่าแดงควรจะตั้งใจเรียนมากขึ้น (83.6% ตอบว่าใช่) รองลงมาคือฉันคิดว่าแดงต้องให้เพื่อนคอยช่วยอยู่เสมอ (46.1% ตอบว่าใช่) ข้อคำถามที่มีนักเรียนจำนวนมากที่สุดตอบว่าไม่แน่ใจ คือ ฉันไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรเมื่ออยู่ใกล้แดง (46.1% ตอบว่าไม่แน่ใจ) รองลงมาคือฉันคิดว่าแดงต้องให้เพื่อนคอยช่วยอยู่เสมอ (44.5% ตอบว่าไม่แน่ใจ) (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.2

ผลการศึกษาทัศนคติทางด้านความรู้สึก

คำคุณศัพท์เรียงตามลำดับจำนวนนักเรียนที่เลือก				
	คำคุณศัพท์	ความถี่	เปอร์เซ็นต์	ทัศนคติ
1	เซื่องช้า	201	74.7	ลบ
2	น่าสงสาร	173	64.3	ลบ
3	แปลก	128	47.6	ลบ
4	ขี้เกียจ	118	43.9	ลบ
5	เด็กกว่าวัย	111	41.3	ลบ
6	โง่	93	34.6	ลบ
7	ฉลาด	93	34.6	บวก
8	เพื่อนน้อย	78	29.0	ลบ
9	จริงใจ	65	24.2	บวก
10	มีความทุกข์	56	20.8	ลบ
11	ขยัน	53	19.7	บวก
12	ปกติ	53	19.7	บวก
13	ประมาท	52	19.3	ลบ
14	ว่องไว	50	18.6	บวก
15	น่าเข้าใจ	43	16.0	บวก
16	มีน้ำใจ	36	13.4	บวก
17	นิสัยดี	35	13.0	บวก
18	มีความสุข	26	9.7	บวก
19	รอบคอบ	24	8.9	บวก
20	เพื่อนมาก	23	8.6	บวก
21	น่าเบื่อ	21	7.8	ลบ
22	สนุกสนาน	20	7.4	บวก
23	นิสัยแย่	16	5.9	ลบ
24	น่ารำคาญ	11	4.1	ลบ
25	น่าอิจฉา	9	3.3	ลบ
26	สมกับวัย	7	2.6	บวก
27	หลอกลวง	6	2.2	บวก
28	เห็นแก่ตัว	6	2.2	ลบ

ตารางที่ 4.3

ผลการศึกษาค้นคิดทางด้านความคิด

	ลักษณะ ข้อ คำถาม (บวกหรือ ลบ)	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ไม่ตอบ
1. ฉันคิดว่าแดงควรตั้งใจเรียนมากขึ้น	ลบ	225 (83.6%)	42 (15.6%)	2 (.7%)	0
2. ฉันคิดว่าแดงทำให้ครูมีเวลาให้ฉันน้อยลง	ลบ	15(5.6%)	107 (39.78%)	147 (54.6)	0
3. ฉันคิดว่าแดงต้องให้เพื่อนคอยช่วยอยู่เสมอ	ลบ	124 (46.1%)	120 (44.5%)	25 (9.3%)	0
4. ฉันไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรเมื่ออยู่ใกล้แดง	ลบ	37 (13.8%)	124 (46.1%)	106 (39.4%)	2 (.7%)
5. ฉันควรจะอยู่ห่าง ๆ จากแดง	ลบ	14 (5.2%)	52 (19.3%)	202 (75.1%)	1 (.4%)
7. ฉันคิดว่าแดงควรจะย้ายไปเรียนห้องพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีลักษณะคล้ายกับแดง	ลบ	48 (17.8%)	112 (41.6%)	109 (40.5%)	0%
8. ฉันคิดว่าแดงควรจะย้ายไปโรงเรียนอื่นที่น่าจะเหมาะกับแดงมากกว่า	ลบ	33 (12.3%)	85 (31.6%)	150 (55.8%)	0

ในเรื่องที่ค้นคิดทางด้านพฤติกรรม พบว่า ข้อคำถามที่นักเรียนจำนวนมากที่สุดมีทัศนคติเชิงบวก ได้แก่ ฉันยินดีจะเป็นเพื่อนกับแดง (85.1% ตอบว่าใช่) รองลงมาได้แก่ ฉันยินดีให้แดงยืมสิ่งของของฉัน (81.8% ตอบว่าใช่) ข้อคำถามที่มีนักเรียนจำนวนมากที่สุดมีทัศนคติเชิงลบ ได้แก่ ฉันจะชวนแดงไปเที่ยวกับฉัน ถ้าผู้ปกครองอนุญาต (19.17% ตอบว่าไม่) ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อครูให้เขียนรายงาน (12.6% ตอบว่าไม่) ข้อคำถามที่มีนักเรียนจำนวนมากที่สุดที่ตอบว่าไม่แน่ใจ คือ ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อครูให้เขียนรายงาน (53.2%) ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ (52.4%) (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

ผลการศึกษาทัศนคติทางด้านพฤติกรรม

	ลักษณะ ข้อคำถาม (บวกหรือลบ)	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ไม่ตอบ
1.	ฉันยินดีจะให้แฉะยืมสิ่งของของฉัน	220 (81.8%)	41 (15.2%)	8 (3%)	0
2.	ฉันยินดีแบ่งขนมและของเล่นให้แฉะ	214 (79.6%)	48 (17.8%)	6 (2.2%)	1 (.4%)
3.	ฉันยินดีเล่นกับแฉะตอนพักกลางวัน	192 (71.4%)	65 (24.2%)	12 (4.5%)	0
4.	ฉันยินดีที่จะนั่งกินข้าวกับแฉะ	180 (66.9%)	80 (29.7%)	9 (3.3%)	0
5.	ฉันยินดีที่จะเดินไปไหนมาไหนกับ แฉะในโรงเรียน	134 (49.8%)	108 (40.1%)	27 (10%)	0
6.	ฉันจะแนะนำแฉะให้เพื่อนรู้จัก	192 (71.4%)	72 (26.8%)	5 (1.9%)	0
7.	ฉันยินดีที่จะนั่งข้างแฉะในห้องเรียน	158 (58.7%)	94 (34.9%)	17 (6.3%)	0
8.	ฉันจะช่วยเหลือแฉะเวลาที่แฉะถูก เพื่อนแกล้ง	168 (62.45%)	92 (34.2%)	9 (3.35%)	0
9.	ฉันจะชวนแฉะไปเที่ยวกับฉัน ถ้า ผู้ปกครองอนุญาต	76 (28.3%)	140 (52%)	53 (19.7%)	0
10.	ฉันยินดีนั่งทำการบ้านกับแฉะ	183 (68.%)	67 (24.9%)	18 (6.7%)	0
11.	ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแฉะ เมื่อครูให้ ทำงานศิลปะ	181 (67.3%)	72 (26.8%)	16 (5.9%)	0
12.	ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแฉะ เมื่อครูให้ เล่นกีฬา	113 (42.0%)	137 (50.9%)	19 (7.1%)	0
13.	ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแฉะ เมื่อทำ โครงการวิทยาศาสตร์	101 (37%)	141 (52.4%)	27 (10%)	0
14.	ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแฉะ เมื่อครูให้ เขียนรายงาน	91 (33.8%)	143 (53.2%)	34 (12.6%)	1 (.4%)
15.	ฉันจะช่วยอธิบายให้แฉะฟัง เวลาแฉะ เรียนไม่ทัน	207 (77%)	56 (21%)	6 (2.2%)	0
16.	ฉันจะช่วยสอนให้แฉะอ่านหนังสือ	200 (74.3%)	59 (21.9%)	10 (3.7%)	0
17.	ฉันยินดีจะเป็นเพื่อนกับแฉะ	229 (85.1%)	34 (12.6%)	4 (1.5%)	2 (.7%)

ในเรื่องข้อมูลประสบการณ์กับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียน 64.3% เคยรู้จักกันที่มีลักษณะคล้ายแดงมาก่อน นักเรียน 54.6% เคยเรียนห้องเดียวกับคนที่มีลักษณะคล้ายแดง นักเรียน 10.4% มีญาติที่มีลักษณะคล้ายแดง (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

ประสบการณ์ต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ตอบ
นักเรียนเคยรู้จักคนที่มีลักษณะคล้ายกับแดงมาก่อน	173(64.3%)	93(34.6%)	3(1.1%)
นักเรียนเคยเรียนห้องเดียวกับคนที่มีลักษณะคล้ายกับแดง	147(54.6%)	119(44.2%)	3(1.1%)
นักเรียนมีญาติที่มีลักษณะคล้ายกับแดง	28(10.4%)	234(88.5%)	3(1.1%)

3. การอภิปรายผล (discussion)

คำคุณศัพท์ที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเลือกมากที่สุด 5 อันดับแรก เป็นคำคุณศัพท์เชิงลบทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการมองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในแง่ลบนั้นยังมีอยู่ และควรมีการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ในบรรดาคำคุณศัพท์ที่มีนักเรียนเลือกมากที่สุด 10 อันดับ เป็นคำคุณศัพท์เชิงบวก 2 คำ ได้แก่ ฉลาด (34.6%) และจริงใจ (24.2%) สาเหตุที่นักเรียนเลือกคำว่าจริงใจในการพูดถึงเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นไม่ทราบแน่ชัด การที่นักเรียนเลือกคำว่าฉลาด (34.6%) และ ใจ มีจำนวนเท่ากัน (34.6%) อาจเป็นไปได้ว่าเพราะคำอธิบายถึงนักเรียนสมมุติได้พูดถึงเด็กที่มีปัญหาการอ่านและเขียน แต่ถ้ามีคนอ่านใจหยอคนิตศาสตร์ให้ฟังจะคิดเลขได้เร็ว และมีความคิดดี ๆ เสมอในวิชาศิลปะ นั้นอาจหมายความว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยสามารถหาข้อดีของเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้ หรืออย่างน้อยถ้าครูพยายามพูดถึงข้อดีหรือความถนัดของเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนก็จะสามารถรับรู้ข้อดีนั้นได้

ข้อคำถามที่มีนักเรียนจำนวนมากที่สุดเลือกคำตอบที่แสดงทัศนคติเชิงลบ ได้แก่ แดงควรจะต้องใจเย็นมากขึ้น (83.6% ตอบว่าใช่) สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่านักเรียนคิดว่านักเรียนสมมุติอ่านเขียนไม่คล่องเพราะไม่ตั้งใจเรียน และแสดงว่านักเรียนยังขาดความเข้าใจเรื่องความบกพร่องทางการเรียนรู้ ส่วนข้อคำถามที่นักเรียนจำนวนมากเป็นอันดับสองเลือกคำตอบที่แสดงทัศนคติลบคือ ฉันคิดว่าแดงต้องให้เพื่อนคอยช่วยอยู่เสมอ (46.1% ตอบว่าใช่) แต่นั่นไม่ได้หมายความว่านักเรียนที่ตอบว่าใช่จะรู้สึกรำคาญหรือเหนื่อยหน่ายแดงเสมอไป นักเรียนอาจเพียงตอบตามความจริงว่าแดงเป็นคนที่เขาจะต้องคอยให้ความช่วยเหลือเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การที่นักเรียนมองว่าแดงต้องคอยให้เพื่อนช่วยเหลือสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างเต็มที่ (dependent)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ยินดีที่จะเป็นเพื่อนกับนักเรียนที่จะบกพร่องทางการเรียนรู้ (85.1% ตอบว่าใช่) ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ยินดีให้ยืมสิ่งของ (81.8% ตอบว่าใช่) และยินดีแบ่งขนมและของเล่นให้ (79.6% ตอบว่าใช่) รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น อธิบายให้ฟังเมื่อไม่เข้าใจ (77% ตอบว่าใช่) และช่วยสอนอ่าน (74.3% ตอบว่าใช่) และทำกิจกรรมที่ไม่เน้นวิชาการร่วมกัน เช่น เล่นด้วยกันเวลาพัก (71.4% ตอบว่าใช่) แต่ถ้าเป็นการทำกิจกรรมทางวิชาการที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่ถนัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวนมากขึ้นจะไม่แน่ใจว่ายินดีร่วมงานด้วย เช่น การเขียนรายงาน (42% ตอบว่าใช่ แต่ 53.2% ตอบว่าไม่แน่ใจ และ 12.6% ตอบว่าไม่) การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ (37% ตอบว่าใช่ แต่ 52.4% ตอบว่าไม่แน่ใจ และ 10% ตอบว่าไม่) ส่วนถ้าเป็นกิจกรรมที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีความถนัด เช่น ศิลปะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวนมากขึ้นจะตอบว่ายินดีที่จะร่วมกิจกรรมด้วย (67.3 ตอบว่าใช่ แต่ 26.8 ตอบว่าไม่แน่ใจ และ 5.9% ตอบว่าไม่) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพในบทที่แล้ว การพัฒนาทัศนคติให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายอยากจะทำกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่ถนัดร่วมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อาจจะช่วยพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในห้องเรียนมากขึ้น มีความรู้สึกแปลกแยกน้อยลง และมีคุณภาพชีวิตในห้องเรียนที่ดีขึ้น

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เลือกห้องเรียนที่ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีใบรับรองแพทย์ อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เคยรู้จักคนที่มีลักษณะคล้ายนักเรียนสมมุติ (64.3% ของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม) ถึงแม้จะไม่แน่ชัดว่าคนเหล่านั้นมีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่ แต่ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัญหาการอ่านเขียนเป็นสิ่งที่พบได้บ่อยในนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

เนื่องจากแบบวัดในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้การบรรยายถึงนักเรียนสมมุติที่เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยนักเรียนคนดังกล่าวมีความบกพร่องทางการอ่านอย่างเดียวแต่ไม่มีความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรพัฒนาปรับปรุงแบบวัดทัศนคติเพื่อให้ครอบคลุมความหลากหลายของความบกพร่องทางการเรียนรู้มากขึ้น

5. สรุป

จากการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 269 คน ที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยแบบวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยปรับจากแบบวัดทัศนคติที่มีต่อคนพิการของต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษายังมีทัศนคติเชิงลบต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในบางเรื่อง ในด้านความรู้สึก คำคุณศัพท์ 5 คำแรกซึ่งมีจำนวนนักเรียน

มากที่สุดเลือกใช้ในการอธิบายนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นทัศนคติเชิงลบ ในด้านความคิด นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่านักเรียนควรจะตั้งใจเรียนมากขึ้น ซึ่งอาจแสดงให้เห็นการขาดความเข้าใจว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการไม่ตั้งใจเรียนหรือไม่ขยัน ในด้านพฤติกรรม นักเรียนมีความตั้งใจที่จะเป็นเพื่อนกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่มีความไม่แน่ใจว่าอยากจะทำงานกลุ่มด้วยโดยเฉพาะงานกลุ่มด้านวิชาการ



บทที่ 5

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์

เพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

บทนี้กล่าวถึงการศึกษาผลการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) วิธีวิจัย 2) ผล (results) 3) การอภิปรายผล (discussion) 4) ข้อเสนอแนะในการวิจัย และ 5) สรุป

1. วิธีวิจัย (method)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบ pretest posttest control group design โดยส่วนนี้จะกล่าวถึง เครื่องมือ (measures) กลุ่มตัวอย่าง (samples) การเก็บข้อมูล (procedure) และการวิเคราะห์ข้อมูล (analysis)

เครื่องมือ. เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1) เรื่องสั้นเพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) แบบวัดทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 3) แบบบันทึกผลการอ่านเรื่องสั้น

1) **เรื่องสั้นเพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.** มี 2 เล่ม ได้แก่ เรื่องจดหมายไร้อักษร และเรื่องการเดินทางของลูกช้าง ซึ่งเป็นเรื่องสั้นซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เขียนขึ้นเอง โดยผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการเขียนนิทานสำหรับเด็กและได้รับการตีพิมพ์มาแล้ว 5 เล่ม โดยผู้วิจัยพยายามที่จะนำผลจากการวิจัยในระยะแรกมาสอดแทรกเข้าไปในหนังสือเพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

เรื่องจดหมายไร้อักษร. เขียนโดยผู้วิจัย เรียบเรียงโดยนางสาวคัทธริน กอประคอง และวาดภาพประกอบโดย Natcha Kosit เป็นเรื่องราวของเด็กหญิงสายฝนและเด็กชายต้นกล้าที่เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่ก่อนจะเข้าโรงเรียน วันหนึ่งต้นกล้าได้ย้ายไปอยู่เมืองใหม่ที่ห่างไกลออกไป เด็กทั้งสองคนเติบโตขึ้น สายฝนเขียนอ่านหนังสือเก่งขึ้นทุกวันและชอบเขียนจดหมายถึงต้นกล้า ถึงแม้ต้นกล้าจะตอบจดหมายทุกฉบับแต่จะตอบกลับเพียงสั้น ๆ เป็นคำ ๆ เท่านั้น สายฝนจึงสงสัยว่าต้นกล้ายังอยากเป็นเพื่อนกับเธอหรือไม่ การเดินทางไปกับพ่อแม่และได้พบกับต้นกล้าอีกครั้ง ทำให้สายฝนได้เรียนรู้ว่าทำไมต้นกล้าถึงไม่เคยเขียนเล่าเรื่องราวของเขาให้เธอฟังเลย

เรื่องสั้นมีความยาว 6 หน้ากระดาษ A4 เมื่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทัศนคติด้านความคิดที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยการอธิบายว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร เกิดจากสาเหตุใด เนื่องจากการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่านักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยส่วนใหญ่คิดว่านักเรียนสมมุติอ่านไม่ค่อยออกเขียนไม่ค่อยได้เพราะนักเรียนสมมุติไม่ตั้งใจเรียน (78 คำตอบ) นักเรียนจำนวนไม่น้อยไม่รู้ว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร (32 คำตอบ) การขาดความเข้าใจเรื่องความบกพร่องทางการ

เรียนรู้อาจทำให้นักเรียนมีความคาดหวังไม่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เช่น คิดว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ต้องตั้งใจเรียนมากขึ้น (108 คำตอบ)

นอกจากนี้เรื่องสั้นดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทัศนคติด้านความรู้สึก โดยเน้นว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่ได้โง่ ไม่ได้แปลก หรือไม่ได้เกียจคร้านขาดความตั้งใจ โดยลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักเรียนจำนวนมากคิดว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็น เช่น นักเรียนจำนวน 43.9% เลือกคำคุณศัพท์ “โง่” และนักเรียนจำนวน 47.6% เลือกคำคุณศัพท์ “แปลก” ในการบรรยายนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในบทที่ 4) ที่สำคัญตัวละครตลกก็ยังเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการในเรื่องอื่น ๆ สมกับวัย รักเพื่อน ใจเย็น สติปัญญาดี เพื่อแสดงภาพลักษณ์เชิงบวกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

เรื่องการเดินทางของลูกช่าง. เขียนโดยผู้วิจัย เรียบเรียงโดยนางสาวศัทธริน กอประคอง และวาดภาพประกอบโดย ยุวดี สุวรรณศักดิ์ชัย เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองสมมุติแห่งหนึ่ง เด็กชายลูกช่างเป็นคนที่ทั้งเรียนเก่งและขี้มันเกรง ถึงลูกช่างจะไม่ใช้เด็กเกร แต่การที่เขาไม่เคยพบเจอกับความยากลำบากทำให้เขาไม่นึกถึงคนที่ยากลำบากสักเท่าไรนัก วันหนึ่งลูกช่างต้องไปทำภารกิจต่างเมืองเพื่อที่จะได้เรียนจบการศึกษา การเดินทางไปเมืองอื่นที่ถึงแม้จะใช้ภาษาพูดเดียวกันแต่ใช้ภาษาเขียนที่ต่างกันโดยสิ้นเชิงทำให้ลูกช่างพบเจอกับความยากลำบากจากการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เขาจึงได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการมีน้ำใจจากการได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น ๆ และได้เรียนรู้ที่จะให้โอกาสคนอื่นโดยไม่ตัดสินใจจากภายนอก

เรื่องสั้นมีความยาว 6 หน้ากระดาษ A4 เมื่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทัศนคติทางด้านการพฤติกรรมที่มีต่อนักเรียนที่มีความยากลำบากในการอ่านเขียน โดยผู้เขียนหวังว่าผู้อ่านจะเห็นถึงความสำคัญของการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน และเข้าใจว่าทุกคนมีข้อดีของตนเอง หากเราให้โอกาสคน ๆ นั้น เราอาจจะได้เพื่อนที่ดีโดยที่เราไม่คาดคิดมาก่อนก็ได้ การตั้งวัตถุประสงค์นี้เนื่องมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 (บทที่ 3 และ บทที่ 4) ซึ่งพบว่า จำนวนนักเรียนที่ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการหรือกิจกรรมที่นักเรียนสมมุติไม่ถนัดน้อยกว่าจำนวนนักเรียนที่ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ ในส่วนภาพประกอบของเรื่องจะมีการใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ นักเรียนสามารถถอดรหัสตัวอักษรเหล่านั้นเป็นตัวอักษรภาษาไทยและอ่านเป็นคำไทยได้ โดยการเทียบเปลี่ยนตัวอักษรภาษาอังกฤษเป็นตัวอักษรภาษาไทยที่อยู่บนปุ่มของแป้นพิมพ์ติดปุ่มเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนหวังว่าการถอดรหัสตัวอักษรจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจความยากลำบากของการอ่านหนังสือไม่คล่อง

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้อ่านและให้คำแนะนำในการปรับปรุงเนื้อหาและภาษาของหนังสือทั้งสองเล่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ อาจารย์ทางด้านการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน อาจารย์ทางด้านการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา 1 ท่าน และนักเขียนเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 ท่าน

แบบวัดทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นแบบวัดทัศนคติเดียวกับที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในบทที่ 4 โดยครูประจำชั้นจะเป็นผู้แจกให้กับนักเรียนทุกคนในโรงเรียนทั้งก่อนการใช้หนังสือและหลังการใช้หนังสือ แบบวัดมีคะแนนเต็ม 104 คะแนน

การคำนวณคะแนนในส่วนของการรายการคำคุณศัพท์ซึ่งวัดทัศนคติด้านความรู้สึก คือ เมื่อนักเรียนเลือกนักเรียนที่มีคำคุณศัพท์เชิงลบแต่ละค่านักเรียนจะได้ 0 คะแนน เมื่อนักเรียนเลือก

คำคุณศัพท์เชิงบวกแต่ละคำนักเรียนจะได้ 2 คะแนน ส่วนคำคุณศัพท์ที่นักเรียนไม่ได้เลือก นักเรียนจะได้คะแนนที่ 1 คะแนน แบบวัดในส่วนนี้จะมีคะแนนเต็มอยู่ที่ 56 คะแนน

การคำนวณคะแนนในส่วนของแบบวัดทัศนคติทางด้านการคิดและพฤติกรรม คือ นักเรียนจะได้ 0 คะแนน เมื่อเลือกตอบให้คำตอบที่แสดงทัศนคติที่เป็นลบ (ตอบว่าไม่ใช่ต่อข้อความที่เป็นบวก ตอบว่าใช่ต่อข้อความที่เป็นลบ) นักเรียนจะได้ 1 คะแนน เมื่อตอบว่านักเรียนไม่แน่ใจ และนักเรียนจะได้ 2 คะแนนเมื่อนักเรียนเลือกให้คำตอบที่แสดงทัศนคติที่เป็นบวก (ตอบว่าใช่ต่อข้อความที่เป็นบวก ตอบว่าไม่ใช่ต่อข้อความที่เป็นลบ) แบบวัดในส่วนนี้จะมีคะแนนรวม 48 คะแนน

แบบบันทึกผลการอ่านเรื่องสั้น. แบบบันทึกผลการอ่านเรื่องสั้น มี 2 วัตถุประสงค์ คือ วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อดูว่านักเรียนได้อ่านเรื่องสั้นทั้งสองเรื่องและเข้าใจเรื่องทั้งสองเรื่องหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะให้ให้นักเรียนเล่าเรื่องให้ฟัง และดูว่านักเรียนได้พูดถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในเรื่องหรือไม่ โดยนักเรียนจะต้องพูดถึงประเด็นสำคัญที่กำหนดให้ได้ทั้งหมดเพื่อแสดงว่านักเรียนได้อ่านหนังสือมาแล้วและมีความเข้าใจเรื่องระดับหนึ่ง (ภาคผนวก ง) หากนักเรียนไม่สามารถพูดถึงประเด็นสำคัญได้ตามที่กำหนดแม้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้วิจัยคัดคะแนนที่ได้จากแบบวัดทัศนคติของเด็กเหล่านี้ออกจากกลุ่มทดลองและไม่ได้นำมาคะแนนมารวมกับกลุ่มควบคุม วัตถุประสงค์ที่ 2 คือ เพื่อทราบถึงแนวทางในการพัฒนาหนังสือ โดยผู้วิจัยจะชวนนักเรียนพูดคุย เช่น อ่านหนังสือแล้วชอบไหม หรือรู้สึกอย่างไรกับหนังสือที่ให้อ่าน และปิดท้ายด้วยนักเรียนคิดว่าครูควรปรับปรุงหนังสือสองเล่มนี้ให้ดีขึ้นนี้อย่างไร

กลุ่มตัวอย่าง. ประกอบด้วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) จำนวน 30 คน ชั้นปีละ 10 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูลในระยะที่ 1

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเจาะจง (purposive sampling). ครูประจำชั้นแจกแบบวัดทัศนคติให้กับนักเรียนทุกคนและส่งคืนให้กับผู้วิจัย ผู้วิจัยประมวลผลและเรียงลำดับคะแนนของนักเรียนจากมากไปหาน้อย จากนั้นจึงปรึกษากับครูประจำชั้นในการเลือกนักเรียน โดยมีวิธีการเลือก คือ 1) เลือกนักเรียนที่มีคะแนนทัศนคติน้อยก่อน 2) ในความคิดเห็นของครูประจำชั้น นักเรียนที่มีคะแนนทัศนคติน้อยนั้นสามารถอ่านหนังสือได้คล่องพอที่จะอ่านเรื่องสั้นทั้ง 2 เล่ม รวมทั้งมีแนวโน้มว่าจะอ่านเรื่องสั้นจนจบด้วยตนเองตามที่ผู้วิจัยขอความร่วมมือ ผู้วิจัยส่งจดหมายเพื่อขออนุญาตผู้ปกครองจนได้จำนวนนักเรียนตามที่กำหนด

การดำเนินการเก็บข้อมูล

ในช่วงกลางภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยขอให้ครูประจำชั้นแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีละ 1 ห้องเรียน ในโรงเรียนดังกล่าวมีห้องเรียนชั้นปีละ 2 ห้อง เป็นห้องเรียนแบบความสามารถ การเลือกห้องเรียนนั้นทางโรงเรียนเป็นผู้เลือก จากนั้นครูประจำชั้นแจกแบบวัดทัศนคติให้กับนักเรียนทุกคนในห้องเรียน ครูประจำชั้นรวบรวมแบบวัดทัศนคติคืนให้กับผู้วิจัย ผู้วิจัยประมวลผลและคัดเลือกนักเรียนตามที่ระบุในหัวข้อกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากผู้วิจัยได้รับใบอนุญาตจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยขอพบนักเรียนทีละชั้นปี ชั้นปีละ 10 คน เพื่อมอบชุดหนังสือให้กับนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) คำอธิบายการใช้หนังสือ 2) หนังสือเรื่องสั้นจดหมายไร้อักษรและใบคำถามเพื่อให้นักเรียนคิดทบทวนถึงเรื่องที่อ่าน 3) หนังสือเรื่องสั้นการเดินทางของลูกช้างและใบคำถามเพื่อให้นักเรียนคิดทบทวนถึงเรื่องที่อ่าน 4) ชุดเครื่องเขียนประกอบด้วย ดินสอ ปากกาน้ำเงิน ไม้บรรทัด และยางลบ

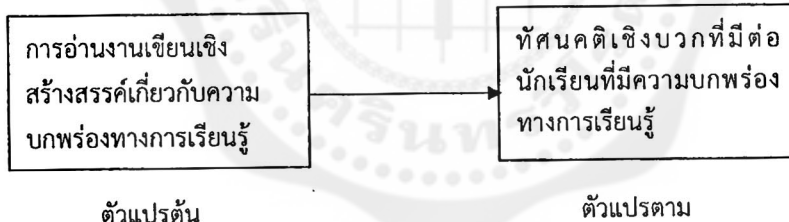
ผู้วิจัยพูดคุยกับนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที โดยมีเนื้อหาในการพูดคุย คล้ายคลึงกับที่ระบุในคำอธิบายการใช้หนังสือ คือ ผู้วิจัยมีหนังสือซึ่งอยากให้นักเรียนลองอ่าน โดยนักเรียนมีเวลาอ่าน 2 สัปดาห์ หลังจาก 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะพบกับนักเรียนอีกครั้งเพื่อให้นักเรียนเล่าเรื่องที่อ่านให้ฟังและผู้วิจัยจะถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า ผู้วิจัยมีใบคำถามให้กับนักเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนคิดทบทวนเรื่องที่อ่าน โดยให้นักเรียนเขียนตอบเป็นหัวข้อสั้น ๆ เท่านั้น เพื่อที่จะได้จำได้ว่า จะพูดคุยอะไรกับผู้วิจัย แต่นักเรียนจะไม่เขียนก็ได้แล้วแต่ความสมัครใจ (ภาคผนวก จ)

หลังจากนั้นเป็นเวลาสองสัปดาห์ ผู้วิจัยขอให้ครูประจำชั้นแจกและเก็บแบบวัดทัศนคติจากนักเรียนทั้งหมดในห้องเรียนซึ่งจะรวมทั้งนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จากนั้นผู้วิจัยจึงเข้าสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนเล่าเรื่องที่อ่านให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยมีการถามเพื่อให้ นักเรียนพูดต่อหรือขยายความเป็นระยะ เช่น แล้วอย่างไรต่อคะ สายฝนรู้ความจริงแล้วเกิดอะไรขึ้นคะ ก่อนลูกช่างกลึงถึงเมืองวิเวกเกิดอะไรขึ้นคะ เป็นต้น จากนั้นจึงถามนักเรียนถึงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหนังสือ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยขอบคุณนักเรียนและมอบของที่ระลึกเป็น กบเหลาดินสอ ราคาประมาณ 15 บาทให้กับนักเรียน

สมมุติฐาน

การอ่านงานเขียนเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ทำให้คะแนนทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สูงขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา



การวิเคราะห์ข้อมูล. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบวัดทัศนคติ ได้แก่ สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation), ค่ามัธยฐาน (median) และ ค่าพิสัย (range) สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ dependent t-test การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถึงข้อเสนอแนะในการพัฒนาหนังสือ ใช้การ coding ในการจัดกลุ่มของคำตอบและนับความถี่ของคำตอบ

2. ผล

หลังการให้นักเรียนเล่าเรื่องสั้นทั้งสองเรื่องให้ผู้วิจัยฟัง พบว่ามีนักเรียนที่เล่าเรื่องไม่ได้ตามที่กำหนดจำนวน 6 คน โดยในจำนวนนี้มีนักเรียนเพียงคนเดียวที่เล่าเรื่องไม่ได้เพียงหนึ่งเรื่องซึ่งได้แก่ เรื่องการเดินทางของลูกช่าง นักเรียนอีก 5 คนเล่าเรื่องไม่ได้ทั้งสองเรื่อง ในบรรดานักเรียนทั้งหมด 6 คนที่เล่าเรื่องไม่ได้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน เป็นนักเรียนชาย 1 คน นักเรียน

หญิง 1 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 คน เป็นทั้งเรียนชายทั้งหมด ทำให้เหลือนักเรียนในกลุ่มทดลอง 24 คน ส่วนกลุ่มควบคุมนั้น มีนักเรียนที่ตอบแบบวัดทั้งก่อนการใช้หนังสือและหลังการใช้หนังสือทั้งหมด 48 ซึ่งเป็นจำนวน 2 เท่าของจำนวนนักเรียนกลุ่มทดลอง (ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1

จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	ป. 4		ป. 5		ป.6	
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย
กลุ่มทดลอง (24 คน)	5	1	4	4	5	5
กลุ่มควบคุม (48 คน)	7	8	9	7	9	8

หลังการใช้หนังสือพบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงขึ้นจาก 51.13 เป็น 59.17 คะแนน ส่วนคะแนนการทำแบบวัดครั้งที่สองของกลุ่มควบคุมต่ำลงจากการทำแบบวัดครั้งที่หนึ่ง โดยลดลงจาก 84.67 คะแนน เป็น 58.94 คะแนน (ตารางที่ 4.2)

Eddington (2015) กล่าวว่าข้อตกลงทางสถิติของ dependent t-test คือ ค่าความต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่จะต้องมีการกระจายที่เป็นปกติ (normal distribution) เมื่อนำคะแนนหลังการใช้หนังสือของนักเรียนแต่ละคนมาลบคะแนนก่อนการใช้หนังสือ แล้วนำคะแนนที่ได้มาตรวจสอบการกระจาย ผลการตรวจสอบพบว่าค่า Shapiro Wilk ของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการกระจายที่เป็นปกติ ($p > 0.5$) หลังจากการใช้ dependent t-test พบว่าคะแนนหลังการใช้หนังสือของกลุ่มทดลอง ($M = 59.71, SE = 1.27$) สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้หนังสืออย่างมีนัยสำคัญ ($M = 51.13, SE = .62$), $t(23) = -5.49, p < 0.001, r = 0.75$) ส่วนคะแนนการทำแบบวัดครั้งที่สองของกลุ่มควบคุม ($M = 58.94, SE = .99$) ลดลงจากก่อนการทำแบบวัดครั้งที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญ ($M = 84.67, SE = .90$), $t(47) = 23.43, p < 0.001, r = 0.96$)

ตารางที่ 5.2

คะแนนก่อนและหลังการใช้หนังสือ

	กลุ่มทดลอง (N = 24)		กลุ่มควบคุม (N = 48)	
	Pre-test ก่อนการใช้ หนังสือ	Post-test หลังการใช้ หนังสือ	Pre-test ก่อนการใช้ หนังสือ	Post-test หลังการใช้ หนังสือ
Mean	51.13	59.71	84.67	58.94
Std. Deviation	2.99	6.22	6.25	6.92
Median	52	60	52	60
Range	14(42-56)	20(49-69)	14(71-98)	20(43-72)

ตารางที่ 5.3

ตารางการเปรียบเทียบคะแนนโดย *dependent t-test*

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
กลุ่มทดลอง	PRE - POST	-8.58	7.66	1.56	-11.82	-5.35	-5.49	23	.00
กลุ่มควบคุม	PRE - POST	25.73	7.60	1.09	23.52	27.94	23.44	47	.00

จากการสอบถามนักเรียนหลังจากการให้นักเรียนเล่าเรื่องสั้นให้ฟัง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการลดจำนวนตัวอักษร/ความยาวของเรื่องลง โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมด 5 คน จากทั้งหมด 6 คน ต้องการให้ลดจำนวนตัวอักษร/ความยาวของเรื่อง โดยคำตอบของนักเรียนที่ให้ เช่น “ตัวอักษรมันเยอะไป” “เรื่องนี้ (การเดินทางของลูกช้าง) ยาวไป แต่เรื่องนี้ (จดหมายไร้อักษร) โอเค” นอกจากนั้น นักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ ควรเพิ่มภาพประกอบ ภาพประกอบควรเป็นสี ตัวอักษรควรใหญ่ขึ้น ควรมีที่คั่นหนังสือให้ และหน้าปกหนังสือควรมีภาพประกอบ

ตารางที่ 5.4

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหนังสือจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง หนังสือ	ป. 4	ป. 5	ป. 6
ลดจำนวนตัวอักษร/ความ ยาวของเรื่อง	5	3	2
เพิ่มภาพประกอบให้มากขึ้น	4	4	2
ภาพประกอบควรเป็นสี	2	0	3
ตัวอักษรควรใหญ่ขึ้น	2	0	0
ควรมีที่คั่นหนังสือให้	0	0	1
หน้าปกหนังสือควรมี รูปประกอบ	1	0	0
ไม่มี/ดีแล้ว	0	1	2
ไม่รู้	0	1	2

3. การอภิปรายผล

หลังจากการใช้หนังสือพบว่านักเรียนไม่สามารถเล่าถึงเหตุการณ์สำคัญของเรื่องได้ตามที่กำหนดถึง 6 คน หรือ 20 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับหนังสือไป (30 คน) โดยในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนที่เล่าถึงเหตุการณ์สำคัญของเรื่องไม่ได้เป็นนักเรียนชายทั้งหมด สาเหตุที่นักเรียนไม่สามารถเล่าถึงเหตุการณ์สำคัญของเรื่องได้นั้นไม่เป็นที่ทราบแน่ชัด อาจจะเป็นอย่างใดทั้งเพราะความสามารถทางการอ่านที่จำกัดของนักเรียน ความยากของเรื่องสั้นทั้งสองเล่ม หรือการที่นักเรียนไม่สนใจที่จะอ่านหนังสือเรื่องสั้นทั้งสองเล่ม

การที่โครงการวิจัยนี้ให้นักเรียนอ่านหนังสือด้วยตนเองมีข้อดีคือนักเรียนที่อ่านหนังสือนั้นได้อ่านหนังสือด้วยความสนใจ และนักเรียนสร้างองค์ความรู้จากการอ่านด้วยตนเองโดยไม่ได้เกิดจากการท่องจำที่ครูสอน ที่สำคัญการใช้หนังสืออย่างเดียวยังไม่มีกิจกรรมเสริมทำให้ขยายผลได้ง่าย เพราะอาศัยเพียงการตีพิมพ์และการจัดส่งหนังสือเท่านั้น อีกทั้งยังไม่มี ความจำเป็นต้องควบคุมคุณภาพของการจัดกิจกรรม อย่างไรก็ตาม หากมีการจัดกิจกรรมประกอบการอ่านร่วมด้วยจะทำให้แน่ใจได้มากขึ้นว่านักเรียนอ่านหนังสือและเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นในหนังสือ

งานวิจัยนี้พบว่าหลังจากการใช้หนังสือนักเรียนมีคะแนนทัศนคติเชิงบวกสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ถึงแม้งานวิจัยที่เคยมีมานั้น มีทั้งที่พบว่าการใช้วรรณกรรมเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้และไม่ได้ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยชิ้นแรกที่มีการศึกษาทัศนคติของนักเรียนก่อน จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาเขียนเรื่องโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องที่นักเรียนจำนวนมากยังแสดงทัศนคติเชิงลบอยู่ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การใช้เรื่องสั้นในงานวิจัยนี้ทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังพบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนทัศนคติจากการทำแบบวัดทัศนคติครั้งที่ 2 น้อยกว่าการทำแบบวัดครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุของการที่นักเรียนมีคะแนนลดลงนั้นไม่ทราบแน่ชัด แต่อาจจะเป็นเพราะข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ซึ่งนักเรียนได้รับการขอให้ทำแบบวัด 2 ครั้ง โดยไม่ได้รับการอธิบายว่าทำไมต้องทำ 2 ครั้ง ซึ่งอาจทำให้นักเรียนตั้งใจทำแบบวัดน้อยลงหรือเบื่อหน่ายการทำแบบวัดซ้ำ การหาเรื่องสั้นที่มีความยาวใกล้เคียงแต่เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาให้นักเรียนกลุ่มควบคุมอ่าน อาจช่วยให้ควบคุมความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมได้ดีขึ้น ข้อจำกัดอีกข้อหนึ่งของงานวิจัยนี้ก็คือการที่ผู้วิจัยไม่ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่ม แต่เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติน้อย ทั้งนี้เพราะต้องการจะพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่ยังมีทัศนคติเชิงลบอยู่ แต่การทำเช่นนั้นทำให้นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลองตั้งแต่แรกเริ่ม อันทำให้การที่กลุ่มควบคุมจะมีคะแนนสูงขึ้นนั้นเป็นเรื่องยาก

ข้อเสนอแนะของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาหนังสือ แสดงให้เห็นว่าเรื่องสั้นมีตัวอักษรเยอะเกินไปหรือมีความยาวมากเกินไปสำหรับนักเรียนส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การพัฒนาเรื่องสั้นโดยคำนึงถึงความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น อาจทำให้การใช้งานเขียนสร้างสรรค์เพื่อทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. หากมีการทำวิจัยในเรื่องนี้ ควรมียานเขียนไว้สำหรับให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมอ่าน แต่งานเขียนนั้นจะต้องไม่เกี่ยวกับการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. หากมีงานวิจัยในเรื่องนี้ในอนาคต ควรเลือกนักเรียนเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่ม
3. พิจารณาการเขียนเรื่องสั้นให้เหมาะสมกับความสามารถทางการอ่านของนักเรียน โดยอาจมีความจำเป็นในการพัฒนางานเขียนเฉพาะสำหรับนักเรียนแต่ละชั้นปี

5. สรุป

งานวิจัยนี้พบว่า การอ่านงานเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถพัฒนาทัศนคติเชิงบวกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญถึงแม้งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวที่เคยมีมาให้ผลเป็นที่แน่ชัดว่า วรรณกรรมเด็กสามารถทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ แต่งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยชิ้นแรกที่ทำการศึกษาทัศนคติและเขียนเรื่องสั้นเพื่อพัฒนาทัศนคติอย่างเฉพาะเจาะจง การใช้หนังสือโดยไม่มีการจัดกิจกรรมนั้นอาจมีข้อจำกัด เช่น เด็กบางคนอาจไม่อ่านหนังสือ หรือไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน แต่ก็มีประโยชน์คือหนังสือสามารถเข้าถึงนักเรียนจำนวนมากได้ง่ายและไม่มีปัญหาในการควบคุมคุณภาพของการจัดกิจกรรม

บทที่ 5 บทสรุป

ทัศนคติของนักเรียนมีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างไรก็ตามทัศนคติเชิงลบต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นยังคงมีอยู่ในระดับหนึ่ง การใช้วรรณกรรมเด็กเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาทัศนคติที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องดังกล่าวได้ผลที่ไม่สอดคล้องกัน หากแต่งานวิจัยทั้งหมดที่พบใช้วรรณกรรมที่มีอยู่แล้วในท้องตลาดและยังไม่มีงานวิจัยใดที่สร้างงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทัศนคติ

งานวิจัยนี้จึงแบ่งออกเป็นสองระยะ ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้งานเขียนเพื่อพัฒนาทัศนคติที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ

งานวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 139 คน ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายตอบแบบสอบถามทั้งหมด 269 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณพบว่า นักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่แสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการมีปฏิสัมพันธ์หรือช่วยนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในระหว่างกิจกรรมที่ไม่มีเกี่ยวข้องกับวิชาการ แต่เมื่อเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ นักเรียนที่แสดงทัศนคติเชิงบวกกลับมีจำนวนน้อยลง

งานวิจัยระยะที่ 2 เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง การวิจัยดำเนินการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครแห่งหนึ่ง กลุ่มทดลองประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นปีละ 10 คน โดยนักเรียนในชั้นปีเดียวกันจะมาจากห้องเรียนเดียวกัน ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมคือนักเรียนที่เหลือในห้องเรียน นักเรียนในกลุ่มทดลองอ่านหนังสือเรื่องสั้น 2 เล่ม ซึ่งแต่งโดยผู้วิจัยโดยการนำข้อมูลจากงานวิจัยในระยะที่ 1 มาประกอบการเขียนผู้วิจัยให้เวลานักเรียน 2 สัปดาห์ในการอ่านหนังสือด้วยตนเอง โดยนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะต้องทำแบบวัดทัศนคติเดียวกับที่ใช้ในงานวิจัยระยะที่หนึ่งทั้งก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีทัศนคติเชิงบวกต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีทัศนคติเชิงบวกต่อเพื่อนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้จะมีข้อที่ควรปรับปรุง คือ การที่ควรจะมีงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่เกี่ยวข้องกับความต้องการพิเศษเอาไว้ให้กลุ่มควบคุมอ่าน หรือการเลือกนักเรียนเข้าสู่กลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่ม รวมทั้งการพัฒนาแบบวัดทัศนคติให้ครอบคลุมความหลากหลายของความบกพร่องทางการเรียนรู้มากขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่ความบกพร่องทางการอ่านและเขียน

ถึงแม้งานวิจัยนี้จะมีข้อจำกัดบางประการ งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ดีในการใช้ งานเขียนสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ ถึงแม้ว่า งานวิจัยที่ผ่านมาให้ผลต่างกันไปอันทำให้ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัด แต่งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าหาก งานเขียนนั้นได้รับการสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะน่าจะมีแนวโน้มในการนำมาใช้พัฒนาทัศนคติ ของเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้



รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2558). *คู่มือการวินิจฉัยและตรวจประเมินความพิการ ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การผลิตครูเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้สู่อนาคตการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *จากรายงานสถิติการศึกษาของไทย ปีการศึกษา 2555-2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *จากรายงานสถิติการศึกษาของไทย ปีการศึกษา 2557-2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Abiola, O., Olorunfemi, O., Samson, D., Oluseye, A., Omolara, O., Titilope, A. (2012). Attitudes of students towards peers with disability in an inclusive school in Nigeria. *Disability, CBR, and Inclusive Development*, 23(2), Retrieved from: <http://dcidj.org/issue/view/6>
- Adomat, D. (2014). Exploring issues of disability in children's literature discussions. *Disability Studies Quarterly*, 34(3), Retrived from: <http://dsq-sds.org/article/view/3865/3644>
- Ainscow, M. (2007). Teaching for diversity: the next big challenge. In Connelly, M., He, M. F. and Phillion, J. (eds.). *The Handbook of Curriculum and Instruction* (p. 240-259). United Kingdom: Sage Publications.
- Altieri, J. L. (2006). Children's contemporary realistic fiction portraying dyslexic characters: An examination of the issues confronted and the gender of the characters. *Reading Research and Instruction*, 45(3), 161-178.
- Alves, S. (2011). *Authentic Literature's Effect on Student Attitudes towards Individuals with Disabilities*. Master Degree Thesis. Rowan University. Retrieved from: <http://rdw.rowan.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1176&context=etd>
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Andrews, S. E. (1998). Using inclusion literature to promote positive attitudes toward disabilities. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 41(6), 420-26.
- Artman-Meeker, K., Grant, T. O., & Yang, X. (2016). By the book using literature to discuss disability with children and teens. *Teaching Exceptional Children*, 48(3), 151-158.
- Bagley, M., Green, J. (1981). *Peer Attitudes Toward Handicapped Scale*. Austin, TX: Pro-Ed.

- Beardsley, D. A. (1981). Using Books to Change Attitudes toward the Handicapped among Third Graders. *Journal of Experimental Education*, 50(2), 52–55.
- Bellanca, F. F., & Pote, H. (2013). Children's attitudes towards ADHD, depression and learning disabilities. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 13(4), 234-241.
- Blaska, J. K. (2004). Children's literature that includes characters with disabilities or illnesses. *Disability Studies Quarterly*, 24(1), 113–115
- Brook, U., & Geva, D. (2001). Knowledge and attitudes of high school pupils towards peers' attention deficit and learning disabilities. *Patient Education Counselling*, 40, 247-252.
- Center for Social Development and Education. (2017). *Adjective Checklist*. Retrieved from: <https://www.umb.edu/csde/instruments/acl>.
- de Boer, A., Pijla, S. J., & Minnaerta, A. (2012). Students' attitudes towards peers with disabilities: A review of the literature. *International Journal of Disability Development and Education*. 59(4), 379-392.
- Dyches, T. T., & Prater, M. A. (2000). *Developmental Disability in Children's Literature: Issues and Annotated Bibliography*. Reston, VA: Council for Exceptional Children.
- Dyches, T. T., Prater, M. A., & Leininger, M. (2009). Juvenile Literature and the Portrayal of Developmental Disabilities. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 44(3), 304–317.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Fort Worth, TX: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Eddington, D. (2015). *Statistics for Linguists: A Step-by-Step Guide for Novices*. Cambridge Academic Publishing: Cambridge.
- Favazza, P. C., & Odom, S. L. (1996). Use of the acceptance scale to measure attitudes of kindergarten-age children. *Journal of Early Intervention*, 20(3), 232–248.
- Favazza, P. C., & Odom, S. L. (1997). Promoting positive attitudes of kindergarten-age children toward people with disabilities. *Exceptional Children*, 63, 405–418.
- Foley, J. M. (1979). Effect of labeling and teacher behavior on children's attitudes. *American Journal of Mental Deficiency*, 83, 380-384.
- Golos, D. B., Moses, A. M., & Wolbers, K. A. (2012). Culture or disability? Examining Deaf characters in children's book illustrations. *Early Childhood Education Journal*, 40(4), 239–249.
- Heim, A. B. (1994). Beyond the stereotypes: Characters with mental disabilities in children's books. *School Library Journal*, 40(9), 139–42.

- Kurtts, S., & Gavigan, K. (2008). Understanding (dis)abilities through children's Literature. *Education Libraries*, 31(1), 23–31.
- Landrum, J. (2001). Selecting intermediate novels that feature characters with Disabilities. *Reading Teacher*, 55(3): 252–8.
- Laska, R., Vibulpatanavong, K., & Evans, D. (2017). *Examining the attitudes of students without Disabilities: An international comparison*. Paper Presented at the 2nd International Conference on Special Education (31 July – 2 August 2017), SEAMEO: Malaysia.
- Laws, G., & Kelly, E. (2005). The attitudes and friendship intentions of children in United Kingdom mainstream schools towards peers with physical or intellectual disabilities. *International Journal of Disability Development and Education*, 52(2), 79–99.
- Maddux, J. E., & Winstead, B. A. (2008). *Psychopathology: Foundations for a Contemporary Understanding*. New York: Routledge.
- Matthew, N., & Clow, S. (2007). Putting disabled children in the picture: Promoting inclusive children's books and media. *International Journal of Early Childhood*, 39(2), 65–78.
- Meyer, L. H. (1994). *The Acceptance Scale*. Syracuse, NY: Syracuse University.
- McGregor, S. J. R. (2011). *Attitude of Students Towards Peers With Disabilities : The Effect of Including Students From an Education Support Centre in an Inclusive Middle School Setting*. Honours Thesis: Edith Cowan University, Retrieved from http://ro.ecu.edu.au/theses_hons/356/
- McMahan, M. (2011). *Middle School Students' Willingness to Engage in Different Types of Activities with Peers: The Effect of Presence of ADHD Symptoms and Familiarity with ADHD*. Master Degree Thesis: University of South Florida, Retrieved from <http://scholarcommons.usf.edu/etd/3243/>
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis (2nd edition)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Morgan, S, Bieberich, A, Walker, M., Schwerdtfeger, H. (1998). Children's willingness to share activities with a physically handicapped peer: Am I more willing than my classmates? *Journal of Pediatric Psychology*, 23, 367–75.
- National Joint Committee on Learning Disabilities. (1991). Learning disabilities: Issues on definition. *Asha*, 33(Suppl. 5), 18–20.
- Nowicki, E.A., & Sandieson, R. (2002). A meta-analysis of school-age children's attitudes towards persons with physical or intellectual disabilities. *International Journal of Disability, Development and Education*, 49, 243–265.

- NSW Government. (2010). *The Provision of Education to Students with a Disability or Special Needs: [report]/General Purpose Standing Committee No. 2*. [Sydney, N.S.W.]. Retrieved from:
http://23.101.218.132/prod/PARLMENT/Committee.nsf/0/BD30607CCEED0133CA25776200264698?open&refnavid=CO4_1
- Ostrosky, M. M., Mouzourou, C., Dorsey, E. A., Favazza, P. C., & Leboeuf, L. M. (2015). Pick a book, any book using children's books to support positive attitudes toward peers with disabilities. *Young Exceptional Children*, 18(1), 30–43.
- Parish, T. & Taylor, J. (1978). The personal attribute inventory for children: a report on its validity and reliability as a self-concept scale. *Educational and Psychological Measurements*, 38, 565–569.
- Prater, M. A. (2000). Using juvenile literature with portrayals of disabilities in your classroom. *Intervention in School and Clinic*, 35(3), 167–176.
- Prater, M. A., Dyches, T. T., & Johnstun, M. (2006). Teaching students about learning disabilities through children's literature. *Intervention in School and Clinic*, 42(1), 14–24.
- Rief, S., & Stern, J. (2010). *The Dyslexia Checklist*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Roberts, C., & Lindsell, J. (1997). Children's attitudes and behavioral intentions towards peers with disabilities. *International Journal Disability Development and Education*, 44, 133–145.
- Rosenbaum, P., Armstrong, R., King, S. (1986). Children's attitudes toward disabled peers: A self-report measure. *Journal of Pediatric Psychology*, 11, 517–30.
- Routel, C. (2009). The Impact of Children's Literature and Discussion on Attitudes Toward Disability. *Master Degree Thesis*. Retrieved from
<http://commons.emich.edu/theses/245>
- Russell, D. L. (2009). *Literature for children: A short introduction*. Boston: Pearson/Allyn & Bacon.
- Salend, S. J., & Moe, L. (1983). Modifying nonhandicapped students' attitudes toward their handicapped peers through children's literature. *Journal for Special Educators*, 19(3), 22–28.
- Siperstein, G. N. (1980). *Development of the adjective checklist: An instrument for measuring children's attitudes toward the handicapped*. Unpublished manuscript. University of Massachusetts, Boston.
- Sipsas-Herrmann, A., & Others, A. (1996). The Differential Effects of Fiction and Nonfiction Literature: Increasing Acceptance of Children with Disabilities. Retrieved from <http://eric.ed.gov/?id=ED394219>
- Smith-D'Arezzo, W. M. (2003). Diversity in Children's Literature: Not Just a Black and White Issue. *Children's Literature in Education*, 34(1), 15–94.

- Smith-D'Arezzo, W. M., & Moore-Thomas, C. (2010). Children's perceptions of peers with disabilities. *TEACHING Exceptional Children Plus*, 6(3). Retrieved from: <https://eric.ed.gov/?q=%22children%27s+literature%22+disability&id=EJ879594>
- Trepanier-Street, M., & Romatowski, J. (1996). Young children's attitudes toward the disabled: A classroom intervention using children's literature. *Early Childhood Education Journal*, 24(45-49). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/226175936_Young_children%27s_attitudes_toward_the_disabled_A_classroom_intervention_using_children%27s_literature
- UNESCO (1990). *World Declaration on Education for All: Meeting Basic Learning Needs*. Retrieved from: http://www.unescobkk.org/fileadmin/user_upload/efa/JomtienDeclaration.pdf
- UNESCO. (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Retrieved from: http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF
- United Nations. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol*. Retrieved from: <http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>
- US Government. (2004). *Individual with Disabilities Education Act*. Retrieved from: <http://idea.ed.gov/>
- Vibulpatanavong, K. (2017). Influence of culture on social inclusion of children with autism. In C. Little (Ed.), *Supporting Social Inclusion for Students with Autism Spectrum Disorders: Insights from Research and Practice* (pp. 155-167). Oxon, UK: Routledge.
- Vignes, C., Coley, N., Grandjean, H., Godeau, E. and Arnaud, C. (2008). Measuring children's attitudes towards peers with disabilities: A review of instruments. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 50, 182-189.
- Wolf, S. (2003). *Interpreting Literature with Children*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Yuker, H. E., Block, J. R., & Young, J. H. (1970). *The Measurement of Attitudes towards Disabled Persons*. Albertson, New York: Insurance Company of North America. Retrieved from <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED044853.pdf>.



ภาคผนวก ก การขออนุญาตทางจริยธรรมในการทำวิจัย





MF4Version1:15/7/2556

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC- 183/59E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยนี้จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การศึกษาผลของการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อเพื่อนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ชื่อผู้วิจัยหลัก: อาจารย์กนกพร วิบุลพัฒน์วงศ์

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงร่างการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่เดือน/ปี 26 ม.ค. 2559
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่เดือน/ปี 26 ม.ค. 2559
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่เดือน/ปี 26 ม.ค. 2559
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่เดือน/ปี 26 ม.ค. 2559

(ลงชื่อ)

(อาจารย์ แพทย์หญิงจันทรี ทนันทบุตยวงศ์)
 ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

(ลงชื่อ)

(แพทย์หญิงสุวิพร ภักธสุวรณ์)
 ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-192/2559

วันที่ให้การรับรอง : 01/08/2559

วันหมดอายุใบรับรอง : 01/08/2560



เลขที่นักเรียน _____

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เปิดเครื่องบันทึกเสียง

สวัสดีค่ะ ครูชื่อ _____ มาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันนี้ครูจะมีเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับเด็กคนหนึ่งมาเล่าให้นักเรียนฟัง ขอให้ตั้งใจฟังให้ดี เมื่อครูเล่าจบแล้ว ครูจะถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเด็กคนนี้

สมมุติว่าในห้องเรียนของเรามีนักเรียนคนหนึ่ง นักเรียนคนนั้นชื่อแก้ว แก้วเป็นคนที่อ่านหนังสือไม่ค่อยออก แก้วอ่านคำบางคำไม่ได้ทั้งที่นักเรียนที่เด็กกว่าอ่านได้ แก้วเขียนหนังสือข้ามมากและเขียนสะกดคำผิด บ่อยๆ ในช่วงเวลาเรียนแก้วจะทำงานเสร็จไม่ค่อยทันในเวลา และแก้วก็ทำการบ้านที่ครูสั่งไม่ค่อยเสร็จ แก้วอ่านโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่ค่อยออก แต่ถ้ามีคนอ่านโจทย์คณิตศาสตร์ให้แก้ว แก้วจะคิดเลขได้เร็ว แก้วเก่งศิลปะและมีความคิดดีๆ เสมอในวิชาศิลปะ

- 1) นักเรียนคิดว่าทำไมแก้วจึงอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือข้ามมาก และสะกดคำผิดบ่อย ๆ.....
- 2) นักเรียนคิดว่าแก้วควรทำอะไร.....
- 3) ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งกินข้าวกลางวันเองได้ นักเรียนจะนั่งกินข้าวกับแก้วหรือไม่ เพราะอะไร.....
- 4) เวลาพักนักเรียนจะเล่นกับแก้วหรือไม่ เพราะอะไร.....
- 5) นักเรียนคิดว่าตนเองจะเป็นเพื่อนกับแก้วหรือไม่ เพราะอะไร.....
- 6) ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งในห้องเรียนได้ นักเรียนจะนั่งข้างๆ แก้วหรือไม่ เพราะอะไร.....
- 7) ถ้ามีคนล้อเลียนแก้วนักเรียนจะอย่างไร.....
- 8) ถ้าครูให้นักเรียนจับกลุ่มทำงานกลุ่ม นักเรียนคิดว่าจะอยู่กลุ่มเดียวกับแก้วหรือไม่ นักเรียนจะทำงานกลุ่มวิชาอะไรกับแก้ว
- 9) นักเรียนคิดว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เปิดเครื่องบันทึกเสียง

สวัสดีค่ะ ครูชื่อ _____ มาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันนี้ครูจะมีเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับเด็กคนหนึ่งมาเล่าให้นักเรียนฟัง ขอให้ตั้งใจฟังให้ดี เมื่อครูเล่าจบแล้ว ครูจะถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเด็กคนนี้

สมมุติว่าในห้องเรียนของเรามีนักเรียนคนหนึ่ง นักเรียนคนนั้นชื่อกล้า กล้าเป็นคนที่ไม่อ่านหนังสือไม่ค่อยออก กล้าอ่านคำบางคำไม่ได้ทั้งที่นักเรียนที่เด็กกว่าอ่านได้ กล้าเขียนหนังสือซ้ำมากและเขียนสะกดคำผิด บ่อยๆ ในช่วงเวลาเรียนกล้าจะทำงานเสร็จไม่ค่อยทันในเวลา และกล้าก็ทำการบ้านที่ครูสั่งไม่ค่อยเสร็จ กล้าอ่านโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่ค่อยออก แต่ถ้ามีคนอ่านโจทย์คณิตศาสตร์ให้กล้า กล้าจะคิดเลขได้เร็ว กล้าเก่งศิลปะและมีความคิดดีๆ เสมอในวิชาศิลปะ

- 1) นักเรียนคิดว่าทำไมกล้าจึงอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือซ้ำมาก และสะกดคำผิดบ่อย ๆ.....
.....
- 2) นักเรียนคิดว่ากล้าควรทำอะไร.....
.....
- 3) ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งกินข้าวกลางวันเองได้ นักเรียนจะนั่งกินข้าวกับกล้าหรือไม่ เพราะอะไร.....
.....
- 4) เวลาพักนักเรียนจะเล่นกับกล้าหรือไม่ เพราะอะไร.....
.....
- 5) นักเรียนคิดว่าตนเองจะเป็นเพื่อนกับกล้าหรือไม่ เพราะอะไร.....
.....
- 6) ถ้านักเรียนเลือกที่นั่งในห้องเรียนได้ นักเรียนจะนั่งข้าง ๆ กล้าหรือไม่ เพราะอะไร.....
.....
- 7) ถ้ามีคนล้อเลียนกล้านักเรียนจะอย่างไร.....
.....
- 8) ถ้าครูให้นักเรียนจับกลุ่มทำงานกลุ่ม นักเรียนคิดว่าจะอยู่กลุ่มเดียวกับกล้าหรือไม่ นักเรียนจะทำงานกลุ่มวิชาอะไรกับกล้า.....
.....
- 9) นักเรียนคิดว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้คืออะไร.....
.....

ภาคผนวก ค แบบวัดทัศนคติที่มีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้



เลขที่นักเรียน _____

แบบประเมินทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ขอให้นักเรียนใส่ ☒ ลงใน ☐ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด

1. นักเรียนกำลังเรียนอยู่ชั้น ☐ ป. 4 ☐ ป. 5 ☐ ป. 6
2. นักเรียนเป็น ☐ ผู้ชาย ☐ ผู้หญิง

ตอนที่ 2 รายการคำคุณศัพท์

ขอให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้แล้ววงกลมคำที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

สมมุติว่าในห้องเรียนของเรามีนักเรียนคนหนึ่ง นักเรียนคนนั้นชื่อแดง แดงเป็นคนที่อ่านหนังสือไม่ค่อยออก แดงอ่านคำบางคำไม่ได้ทั้งที่นักเรียนที่เด็กกว่าอ่านได้ แดงเขียนหนังสือข้ามาก และเขียนสะกดคำผิด บ่อยๆ ในช่วงเวลาเรียนแดงจะทำงานเสร็จไม่ค่อยทันในเวลา และแดงก็ทำการบ้านที่ครูสั่งไม่ค่อยเสร็จ แดงอ่านโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่ค่อยออก แต่ถ้ามีคนอ่านโจทย์คณิตศาสตร์ให้แดง แดงจะคิดเลขได้เร็ว แดงเก่งศิลปะและมีความคิดดี ๆ เสมอในวิชาศิลปะ

ถ้านักเรียนต้องพูดถึงแดงให้คนอื่นฟัง นักเรียนจะใช้คำว่าอะไรในการอธิบายถึงแดง ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบคำที่บอกลักษณะของแดง นักเรียนจะวงกลมกี่คำก็ได้

มีน้ำใจ	แปลก	รอบคอบ	ซี้เกียจ
น่าสงสาร	นิสัยดี	มีความสุข	ประมาท
โง่	น่าเข้าใจ	เชื่องช้า	หลอกลวง
สมกับวัย	ปกติ	สนุกสนาน	เด็กกว่าวัย
เพื่อนน้อย	น่าเบื่อ	จริงใจ	เห็นแก่ตัว
นิสัยแย่	เพื่อนมาก	ฉลาด	น่าอิจฉา
ขยัน	น่ารำคาญ	ว่องไว	มีความทุกข์

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านทัศนคติ			
ถ้าแดงเรียนห้องเดียวกับนักเรียน นักเรียนจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแดงอย่างไร ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของนักเรียนหรือไม่ ใช่ หมายถึงนักเรียนแน่ใจว่าข้อความที่ให้ตรงกับความคิดของนักเรียน ไม่แน่ใจ หมายถึงนักเรียนไม่แน่ใจว่าข้อความที่ให้ตรงกับความคิดของนักเรียน ไม่ใช่ หมายถึงนักเรียนแน่ใจว่าข้อความที่ให้ไม่ตรงกับความคิดของนักเรียน			
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
1. ฉันคิดว่าแดงควรจะต้องใจเรียนมากขึ้น			
2. ฉันคิดว่าแดงทำให้ครูมีเวลาให้ฉันน้อยลง			
3. ฉันคิดว่าแดงต้องให้เพื่อนคอยช่วยอยู่เสมอ			
4. ฉันไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรเมื่ออยู่ใกล้แดง			
5. ฉันควรจะอยู่ห่างๆ จากแดง			
6. ฉันยินดีจะให้แดงยืมสิ่งของของฉัน			
7. ฉันยินดีแบ่งขนมและของเล่นให้แดง			
8. ฉันยินดีเล่นกับแดงตอนพักกลางวัน			
9. ฉันยินดีที่จะนั่งกินข้าวกับแดง			
10. ฉันยินดีที่จะเดินไปไหนมาไหนกับแดงในโรงเรียน			
11. ฉันจะแนะนำแดงให้เพื่อนฉันรู้จัก			
12. ฉันยินดีที่จะนั่งข้างแดงในห้องเรียน			
13. ฉันจะช่วยเหลือแดงเวลาที่แดงถูกเพื่อนแกล้ง			
14. ฉันจะชวนแดงไปกับฉัน ถ้าผู้ปกครองอนุญาต			
15. ฉันยินดีนั่งทำการบ้านกับแดง			
16. ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อครูให้ทำงานศิลปะ			
17. ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อครูให้เล่นกีฬา			
18. ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์			
19. ฉันจะอยู่กลุ่มเดียวกับแดง เมื่อครูให้เขียนรายงาน			
20. ฉันจะช่วยอธิบายให้แดงฟัง เวลาแดงเรียนไม่ทัน			
21. ฉันจะช่วยสอนให้แดงอ่านหนังสือ			
22. ฉันยินดีจะเป็นเพื่อนกับแดง			
23. ฉันคิดว่าแดงควรย้ายไปเรียนห้องพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีลักษณะคล้ายกับแดง			
24. ฉันคิดว่าแดงควรย้ายไปโรงเรียนอื่นที่น่าจะเหมาะกับแดงมากกว่า			
ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านประสบการณ์ ขอให้นักเรียนใส่ ✓ ลงใน ☐ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด 1. นักเรียนเคยรู้จักคนที่มีลักษณะคล้ายกับแดงมาก่อนหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย 2. นักเรียนเคยเรียนห้องเดียวกับคนที่มีลักษณะคล้ายกับแดงหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย 3. นักเรียนมีญาติที่มีลักษณะคล้ายกับแดงหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย			



ภาคผนวก ง แบบบันทึกผลการอ่านเรื่องสั้น

เลขที่นักเรียน _____

แบบบันทึก

เรื่องจดหมายไร้อักษร

ประเด็นสำคัญของเรื่อง	✓, ○	หมายเหตุ
1. สายฝนสงสัยว่าทำไมต้นกล้าไม่ค่อยเขียนจดหมายหาตน หรือสงสัยว่าต้นกล้าอยากเป็นเพื่อนกับตนหรือไม่		
2. สายฝนพบว่าต้นกล้าอ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ หรือต้นกล้ามีความบกพร่องทางการเรียนรู้		
3. สายฝนกับต้นกล้ายังคงเป็นเพื่อนกัน		

นักเรียนพูดถึงประเด็นสำคัญทั้งสามประเด็น

☐ ใช่☐ ไม่ใช่

เรื่องการเดินทางของลูกข้าง

ประเด็นสำคัญของเรื่อง	✓, ○	หมายเหตุ
1. ลูกข้างต้องเดินทางไปเมืองอื่น		
2. เมื่อลูกข้างเดินทางไปถึงเมืองนั้น ลูกข้างอ่านหนังสือของที่เมืองนั้น ไม่ออก		
3. ลูกข้างประสบความสำเร็จลำบากจากการอ่านหนังสือไม่ออก		
4. ลูกข้างได้รับความช่วยเหลือจากหิน และ/หรือ คนอื่น		
5. ลูกข้างเดินทางกลับเมือง		

นักเรียนพูดถึงประเด็นสำคัญทั้งห้าประเด็น

☐ ใช่☐ ไม่ใช่

นักเรียนคิดว่าครูควรปรับปรุงหนังสือทั้งสองเล่มให้ดีขึ้นอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



สวัสดีค่ะนักเรียนทุกคน

ขอบคุณมากค่ะ ที่เข้าร่วมโครงการของเรา โครงการนี้เราจะมาอ่านหนังสือสนุก ๆ ด้วยกัน หนังสือมีสองเล่มค่ะ ได้แก่ หนังสือเรื่อง “จดหมายไร้อักษร” และ “การเดินทางของลูกช่าง” ขอให้นักเรียนปฏิบัติตามนี้

1. อ่านหนังสือทั้งสองเล่มที่ครูมอบให้ ขอให้มีความสุขในการอ่านนะคะ
2. หลังจากอ่านหนังสือแล้ว เราจะมาพบกันใหม่ในอีกสองสัปดาห์ค่ะ เรามีเวลาไม่มาก เพราะฉะนั้นขอให้นักเรียนอ่านหนังสือทันทีเมื่อมีเวลว่าง
3. เมื่ออ่านหนังสือจบแล้ว ขอให้นักเรียนตอบคำถามในบันทึกช่วยจำ ไม่ต้องกังวลนะคะ ไม่มีคะแนน ขอแค่นักเรียนตั้งใจทำก็พอ การอ่านและการตอบคำถามของนักเรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจเด็ก ๆ ดีขึ้น
4. บันทึกช่วยจำเอาไว้จดความคิดของนักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้จำได้ว่าจะคุยอะไรกับครู นักเรียนอาจจะจดเป็นหัวข้อสั้น ๆ หรือวาดรูปประกอบก็ได้ค่ะ ขอแค่ให้นักเรียนจำได้ว่าจะมาคุยอะไรกับครู
5. นำหนังสือกับแบบบันทึกความจำมาคืนครูเมื่อเราเจอกันค่ะ

ขอบคุณมาก ๆ เลยค่ะ พบกันใหม่อีกสองสัปดาห์นะคะ ขอให้นักเรียนทุกคนมีความสุขกับการอ่าน

การเดินทางของลูกช้าง

2. ขอให้นักเรียนเตรียมเล่าเรื่องการเดินทางของลูกช้างให้ครูฟัง โดยสรุปเพียงสั้น ๆ เท่านั้น

เกิดอะไรขึ้นก่อนลูกช้างเดินทางไปเมืองวิเวก _____

ระหว่างการเดินทางไปเมืองวิเวกและเมื่อลูกช้างอยู่ที่เมืองวิเวกเกิดอะไรขึ้นบ้าง _____

หลังจากที่ลูกช้างออกจากเมืองวิเวกแล้ว เกิดอะไรขึ้นบ้างก่อนจะจบเรื่อง _____

3. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการอ่านหนังสือทั้งสองเล่ม _____

4. นักเรียนอยากให้ครูปรับปรุงหนังสือทั้งสองเล่มอย่างไร _____

ขอบคุณค่ะ

ในเรื่องการเดินทางของลูกข่าง

นักเรียนสามารถถอดรหัสคำภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้ โดยใช้ภาพข้างล่างนี้

ถ้านักเรียนเผลอลองถอดรหัสดูนะคะ รับรองว่าสนุกแน่ค่ะ



เช่น ในหน้า 13 ของหนังสือ

cxh' 1 56' = แบ่ง 1 ถู

ohe9kl = นำตาล 1 ถู



ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคำถามสัมภาษณ์

1. อาจารย์ ดร. ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษ
2. อาจารย์ ดร. ชนิตา มิตรานันท์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ
3. อาจารย์ ดร. อัจฉรา ประเสริฐสิน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแบบวัดทัศนคติ

1. อาจารย์ ดร. ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษ
2. อาจารย์ ดร. อารยา ปิยะกุล ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาการศึกษา
3. อาจารย์ ดร. อัจฉรา ประเสริฐสิน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล
4. อาจารย์ ดร. ชนิตา มิตรานันท์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ
5. อาจารย์ ดร. สุมาลี เชื้อไชย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเรื่องสั้น

1. อาจารย์ ดร. อัญชลีพร ลพประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษ
2. อาจารย์ ดร. สุมาลี เชื้อไชย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา
3. เจน จิ นักเขียนซึ่งได้รับรางวัลหนังสือเรื่องสั้นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน



ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวกนกพร วิบูลพัฒน์วงค์
 ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Kanokporn Vibulpatanavong
 ตำแหน่งทางวิชาการ -
 ที่ทำงาน อาจารย์ สาขาวิชาการประถมศึกษา
 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา
 กรุงเทพมหานคร 10110
 เบอร์โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 15505
 Email kanokpornv@gs.swu.ac.th

คุณวุฒิ สาขาวิชา และสถาบันที่สำเร็จการศึกษา

วุฒิการศึกษา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบัน	ปีที่สำเร็จ
อบ.	ภาษาอังกฤษ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2543
M.Ed.	Special Education	Monash University	2547
PhD	Education	University of Sydney	2556

ความเชี่ยวชาญ

การศึกษาพิเศษ การประถมศึกษา การเรียนรวม การให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม
 การอ่านออกเขียนได้ ออทิสซึม วรรณกรรมเด็ก

ผลงานทางวิชาการ

1. บทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

- กนกพร วิบูลพัฒน์วงค์. (2558). การศึกษาความเร็วในการเรียกชื่อสัญลักษณ์ของนักเรียนไทยระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 10(1), 1-10.
- Cathy Little, Kanokporn Vibulpatanavong, & David Evans. (2557). Investigating Thai teachers attitudes toward students with autism, วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 9(1), 207-215.
- รพีพรรณ จันทผล, กนกพร วิบูลพัฒน์วงค์, และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2559). การศึกษาความสามารถรับรู้ทางสายตาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการลากตามลัมผัส (Contour Drawing). วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา. 8(3), 105-117.

4. รัตนา เวฬุวนารัตน์, ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์, และกนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์. (2559). การศึกษาความสามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนเรื่องอัตราส่วนและร้อยละของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการสอนที่ใช้การสอนแบบแฮร์บาร์ต (Herbart Method) ร่วมกับการสอนกลยุทธ์ด้านความรู้ความคิด (Cognitive Strategy Instructions). *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 5(2), 25-40.
2. บทความวิชาการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ
 1. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์. (2549). ความสามารถทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสมาธิ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 34(4), 1-11.
3. บทความวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ
(Conference/Abstract/Proceedings)
 1. Vibulpatanavong, K., & Evans, D. (2015). *Off to a Good Start: Enhancing Reading Skills in Thai Children*. Paper presented at the First International Conference on Special Education, 28- 31 July 2015. Bangkok: SEAMEO (published on CD).
 2. เพ็ญญา พิทักษ์ และกนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์. (2559) การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟฟิก (หน้า 113-123). การประชุมวิชาการระดับชาติงานวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ครั้งที่ 6, วันที่ 23-24 มิถุนายน 2559. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ตำรา/หนังสือ
Vibulpatanavong, K. (2017). Cultural influences on social inclusion of children with autism (p. 155-167). In Cathy Little (Eds.), *Social Inclusion of Children with Autism*. Oxon, UK: Routledge.
5. อื่น ๆ
 1. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์ (2555). *ทำไมช้างกลัวหนู*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเด็ก
 2. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์ (2558). *เด็กน้อยปราบมังกร*. กรุงเทพฯ: คัดสับก
 3. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์ (2558). *นี่! เจ้ายักษ์ ทำตัวให้ดีขึ้นสิ*. กรุงเทพฯ: คัดสับก
 4. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์ (2558). *ผมเป็นเพื่อนกับมนุษย์ต่างดาว*. กรุงเทพฯ: คัดสับก
 5. กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์ (2558). *โรงเรียนยอดมนุษย์*. กรุงเทพฯ: คัดสับก

